

Kazys Januta
6443 So. Wabstenaw
Chicago 29, Ill.

LAISVOJI LIETUVA

Lietuvių savaitraštis
Leidžia Lietuvos
Atgimimo Sąjūdis
3157 So. Emerald Ave.
Chicago 16, Ill.
Victory 2-4372.

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian
Regeneration Association
3157 So. Emerald Ave.
Chicago 16, Ill.
Victory 2-4372.

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

LX metai.

Kaina 10 c.

Penktadienis, rugsėjo (Sept.) 22 d. 1955 m.

Kaina 10 c.

Nr. 38 (260)

A. Žmuidžinavičius.

Sužeistas partizanų vadas

Jis mirė, kad Tauta gyventų, — Kad tėvų žemės meilę šventą
Kad amžiais būtų Lietuva! — Širdy mes jaustum visada!...

Mūsų gyvieji ir mirusieji

E. Čekienė, Brooklyn, N. Y.

Šiuo liūdnu mūsų tautos laikotarpiu, visus mūsų tautiečius reikėtų skirti į gyvuosius ir "mirusius". Ir tai dėl to, jom yra dalis lietuvių tremtinių, net nedidelis nuosimtis, kurie lankosi kultūrinuose minėjimuose, net sirgdami ir pavargę būdami, domisi ir palai ko lietuvišką spaudą, bendrai, reiš kiasi bendruomenėj. Gi antroji dalis — pasiekę šį laimingą laisvės kraštą ir... dingio svetimų didmiesčių gyvenimo sukuryje. Jie dingio kartu su savo priaugančiąja karta. O tokių, deja, yra daug. Aukštas gyvenimo standartas iš jų padarė aukščiausio laipsnio individualistus ir egoistus, nebepajėgius aukštesniems idealams. Jų nutolimo priežastis reikėtų atskirai panagrinėti.

Tad jei ta jų priaugančioji karta nebesugrįš Lietuvai — retės kovotojų už laisvę gretos, nedaug turėsime tų jaunųjų, kurie pakeis senuosius kovotojus. O nors liūdnas faktas, bet tenka pripažinti, jog vyresniųjų intelektualų, sąmo ningų lietuvių eilės labai retėja. Negailėstinga mirtis vieną po kito be laiko išplėšia iš gyvųjų tarpo.

Taigi čia, laisvėje gyvendami, patys savo noru tolstame nuo savo tautos kamieno, o už geležinės uždangos smurtu masiniai naikinami vyresnieji, o dar labiau jaunimas. Jaunimas ten yra ir naikinamas ir visomis priemonėmis prievarta perauklėjamas. Jei kas iš jų, nežinantis tų visų pavojų, dvasioje išliks tvirtu patriotu lietuviu, tai bus tvirtiausias atkuriamosios Lietuvos pagrindas. — Gi tremties jaunimas turės stoti greta jų. Ir ar jie sugebės derinti veiklą vieni su kitais, būdami išaugę skirtingose gyvenimo sąlygose. Pirmieji kasdieną yra pavojuje netekti gyvybės ir laisvės net ir siauriausia to žodžio prasme. Gi antrieji, gyvenę pilnoje laisvėje ir dvasiniai ir materialiai, kuri yra patogiausia idealizmo slopinatoja.

"Idėjos, jei didžios, nemiršta, kaip žmonės" — sako mūsų dainius Maironis. Tačiau, kad ir kaip benorėtųm tais žodžiais tikėti, o vis dėl to jos miršta kartu su žmo nėmis, jei jie mirdami nepalieka savo palikuonių, kuriems tas idėjas būtų perdavę, įšamoninę. Kad mūsų laisvės idėja nemirtų, reikia ją nuolat palaikyti, stiprinti, papildyti ir svarbiausia, paruošti vis naujų, tvirto charakterio jėgų, kurie jas skelbtų, vykdytų ir jų įgyvendinimui aukotųsi.

Tad prie visų kitų šių dienų mūsų visų rūpesčių, yra didelės svarbos uždavinys — grąžinti i lietuvių tarpą mūsų "mirusiųjų" tautiečių jaunąją kartą, nes turimo aktyvaus jaunimo skaičius toli gražu labai maža. Ir visą priaugančią kartą paruošti taip, kad jie savaime Lietuvos laisvės idėja persiimtų, už gyventų ir reikalui atėjus, bet kokia kaina aukotųsi. Kad mūsų laisvės idėja nemirtų kartu su mumis.

Deja, nedaug tam pastangų ligšiol padėta. Yra keleta aktyvesnių jaunimo organizacijų, keletas aktyviau pasireikusių iš jų pačių tarpo vadovų. Ir jų veikla kas kart silpnėja, gyvenimas nuostabių tempų neša jaunimą vis tolyn nuo savo tautos gyvybinių interesų.

Mes atkurėm daugelį Lietuvos veikusių organizacijų, bet ne visos jos tais pačiais pagrindais veikia. Ir šių organizacijų laukia tas pats likimas, kaip ir senųjų ateivių, kurie nesugebėjo įtraukti į jų veiklą savo vaikus.

Susirūpinkim, kol dar ne vėlu! Šiuo atveju labai gražiai užsimojo lietuvių inžinierių sąjunga, kuri į savo veiklą įtraukė daug naujai baigusių inžinierių ir dar be studijuojančių. Jų pavyzdžiu pasiekti praverstų ir kitoms organizacijoms.

Tačiau, visai nereikėtų kreipti dėmesio į politinį jaunimo paruošimą, nors vysk. V. Brizgys ir

POLITIKOS LAUKUOSE

Rašo: B. Banga

Naujosios politikos bandymas

Genevos konferencijoj didieji sutarė bandyti baigti šaltąjį karą ir pradėti naujo bendradarbiavimo ir pasitikėjimo laikus. Genevoje didžiųjų sutartas naujosios politikos bandymas jau vyksta. Artimiausieji mėnesiai bus lemtingi. Jei naujosios politikos bandymas pavyks, jei vakariečių ir sovietų bendradarbiavimo dvasia stiprės, tada greit pamatysim flgesniam laikui pralaimėjusius ir laimėjusius. — Bendradarbiavimo dvasia labai menką dovana teža da visiems pavertiesiems Europos kraštams. Jei bendradarbiavimo dvasia pasirodys nepasiekiamą, politinė padėtis liks nepasikeitusi.

Netenka džiaugtis, bet reali padėtis verčia rimtai susimąstyti, nes naujosios bendradarbiavimo politikos vingiuose sovietai groja pirmuoju smuiku. Maskva plačiai atvėrė duris ne tik Amerikos senatoriams, Prancūzijos parlamentarams, bet Maskvą lankė ir lanko Vakarų Vokietijos, Suomijos delegacijos, Belgijos politikai, o dabar pakviesti Maskvą pamatyti ir Švedijos vyriausybės vyrai. Sovietai bendradarbiavimosi lenktynėse nori pirmuoti ir pirmieji kitus svetimųjų lūpomis įtikinti, jog su sovietais bendradarbiavimas yra galimas. Europos laisvųjų kraštų politikų svečiavimasis Maskvoje, turi padėti Molotovui dabartiniuose Jungtinių Tautų posėdžiuose dar ryškiau kalbėti apie bendradarbiavimą, ir ypač padėti spalių mėn. įvyksiančioj didžiųjų galybių užsienių reikalų ministrų konferencijoj, kur bendradarbiavimo galimybes bus lemtingai dedamos ant svarstyklų.

Maskvos laimikiai

Kai kurie Amerikos senatoriai, gražiai pavaišinti Maskvoje, jau visai atvirai kalba apie didėjančias sugyvenimo viltis ir ūkinį santykių stiprinimą. Berlyno blokada, Korėjos karo žiaurumai darosi jau praeities reikalas. Bendradarbiavimo stiprinimo vardan, Kinijos komunistai paleidžia suimtuosius Amerikos piliečius. Politiniai pasaulinės spaudos apžvalgininkai jau taria, jog Bulganas nugalėjo ir kietąjį Vakarų Vokietijos kanclerį Adenauerį. Išvažiavo damas derybų, Adenaueris žadėjo, jog neatnaujins su sovietais diplomatinį santykių, kol sovietai pirmą nepaleis Vokietijos karo belaisvių. Dabar jau pilnai paaiškėjo, jog Bulganas tik žodžiu pažadėjo vokiečių belaisvius tuojau amnestuoti ir paleisti, bet gi

prof. Pakštą paskutiniu laiku kaip tik tai labai rekomenduoja. Tai naujos mintys pedagoginiam pasauliui. Gi pasaulinių pedagogų tvirtinimu, jaunimas politiškai gana vėlai subręsta ir todėl ar ne geriausias būtų kelias pasitenkinti jaunimui įdiegti vien lietuviybės ir laisvės idėją. Gi per ankstybas partinis susiskirstymas jokios naudos neduoda, tik neapykantą vienų kitiems sukelia. O kai Lietuvos laisvinimas pareikalaus aukų, jaunimas eis ne partijos interesų ginti, bet grynai patriotinio jausmo vedamas, kaip tai jau buvo besikuriančios Lietuvos laisvės kovose.

—O—O—

Rytų Vokietijoj lieka sovietų divizijos

Sovietų Sąjunga šiomis dienomis pasirašė sutartį su satelitine rytų Vokietijos vyriausybe. Pagal tą susitarimą, rytų Vokietija atgauna "suverenumą". Rytų Vokietijos komunistinė vyriausybė sovietų igulas ir toliau laikys. Jos likiančios taip ilgai, kol Vakarų Vokietijoj bus vakarinių sąjungininkų kariuomenės. Šis faktas rodo, jog sovietai ilgai dels ar visai neprileis prie visos Vokietijos suvienijimo. Vokietijos sujungimo kaina bus Amerikos pasitraukimas iš Vokietijos ir gal visos Europos.

Tuo tarpu sovietai Europoj nesiekia naujų užkariavimų. Jie siekia status quo pripažinimo. Amerikos sąjungininkai Europoje nelabai bijo tos kainos. Didžioji vargo našta lieka nešti Amerikai. Ar Amerika sugebės bandymo politikos svarstyklės tinkamai išnaudoti?

LIETUVOJE

— Kretingos miškų ūkio vyresnysis miškininkas J. Paulauskas, LTSR Mokslų akademijos miškų ūkio instituto sekretoriaus vedėjas M. Daujotas.

— Plungės rajono Gondingo apylinkės klubo — skaityklos vedėjas P. Benetis.

— Kaune, rugpiūčio 1 d. Karo muziejaus sodelyje (bolševikai va dina — Karinis — istorinis muziejus) atidarytas poetės Salomėjos Bačinskaitės — Bučienės — Salomėjos Neries paminklas. Atidarymo žodį tarė Kauno miesto darbo žmonių deputatų tarybos vykdomojo komiteto pavaduotojas J. Narkevičiūtė; dar kalbėjo J. Paleckis, A. Venclova, I. Simo naitytė, E. Mieželaitis, išskeldami jos, kaip bolševikės, nuopelnus. O užmiršo pasakyti, kad ji buvo bolševikų auka, tų pačių Lietuvos bolševikų įnarpliota, iščulpta ir vėliau — likviduota, kaip: dailin. Stepas Žukas, rašytojai — Butkų Juzė, Petras Cvirka, Liūdas Gira, Jonas Marcinkevičius, Povilas Pakarklis, aktorius Borisas Dauguvietytis ir kiti. Viena reikia žinoti, kad ir jos raštai suklastoti, per-

Jungtinių Tautų sesija

Frasidedančioj Jungtinių Tautų sesijoj, sovietų delegacijai vadovauti, atvyko pats Molotovas. atvyko su šypsena veide ir gražiais bendradarbiavimo žodžiais. Šioje sesijoj labai daug klausimų, bet jie pavertiesiems kraštams nėra gyvybiniai. Pats svarbiausias klausimas, yra Amerikos prezidento Genevoje siūlymas — leisti kontrolės komisijom tikrinti karinius fabrikus, leisti juos fotografuoti iš lėktuvų. Tokia kontrolė apsaugotų ar bent išpėtų apie kurio nors krašto mobilizaciją, kariuomenės judėjimą ir pasirušimimus staigiam puolimui. Sovietai ligi šiol nedavė atsakymo. Atsakymą turės duoti Molotovas. Jei sovietams Amerikos prezidento siūlymas bus nepriimtinas ir jį atmes, naujosios politikos bandymo svarstyklė pakryps neigiama kryptimi. Tikima, jog sovietai siūlymo iš esmės neatmes, bet bandys išsisukinėti, jį taisyti, papildyti. Maskvos vadų numatoma keliuonė į Angliją ir Vakarų Vokietiją rodo, jog sovietai bandymo politiką nori ilgai vilkinti.

P. Kiaulėnas. Dailininko sese rs Elzės Vilkiėnės dukros: Marytė, Joana ir Danutė

Mirtis peranksti nuraškė Petro Kiaulėno talentą

Rašo: Stp. Vykintas

Nelengva dailės kritikams nustatyti, kas yra talentingas ir kas yra genialus. Tačiau nėra abejonės, kad dailininkas ir architektas Petras Kiaulėnas nebuvo eilinis menininkas. Jau vien šis faktas, kad P. Kiaulėnas buvo didžiai vertinamas sveltųjų kritikos, rodo, jog jis buvo talentingas dailininkas. Jei mirtis peranksti nebūtų jo pakirtusi, gal šis talentingas ir giliai kultūringas asmenybė būtų išbujojusi į lietuvių tautos genijų.

Dail. Petras Kiaulėnas

Petras Kiaulėnas, kaip ir dauguma mūsų inteligentijos, atėjo į mūsų kūrėjų gyvenimą iš sveiko lietuviško kaimo. Jis gimė 1909 m. sausio 10 d., Naniškių kaime, Rokiškio apskrityje. Rokiškėnai daugiausiai yra linkę į meną. Tik prisiminkime Antaną Strazdelį, Vienažindį, Justiną Vienožinskį, Alę Rūtą Nakaitę. Ir Petras Kiaulėnas iš mažens rodė didelius menininko gabumus. Todėl jis baigęs Kupiškio progimnaziją, įstojo į Kauno Meno Mokyklą, kurią baigęs išvyko į Romos Karališkąją Meno Akademiją. Čia jis studijavo tapybą. Tačiau P. Kiaulėno intelektualinis troškulys jį nepatenkino ir jis iš Romos persikėlė į Paryžių, kur studijavo ir baigė architektūros mokslus. Taigi, P. Kiaulėno mokslinis pasirodymas gyvenimui ir kūrybai buvo akademinis. Ir dar daugiau, intelektualiskai pasaulinis. Jo mokslo geidulys buvo nemurimstantis.

Gyvendamas ir studijuodamas žymiausiose Europos meno centruose, P. Kiaulėnas susigėrė ne tik modernines italų ir prancūzų meno kryptis, bet jis buvo savin suėmęs ir visas praeities Vakarų Europos meno generacijas. Berlyno, Briuselio, Paryžiaus, Milano, Florencijos, Romos ir kitų Europos didmiesčių muziejų meninės vertybės buvo P. Kiaulėno ne tik pažintos, bet ir meniškai išgyventos. Daugiausiai įtakos į P. Kiaulėną, anot M. Scheierorio, turėjo italų venecijiečių mokykla su Ticianu priešakyje ir prancūzų moderninio meno srovės: fauvistai, impresionistai, postimpresionistai su Reneriu, Bonnardu, Monet, Cezannu, Matissu, Derainu, Modigliani, Valadonu ir kit. priešakyje.

Tačiau, kalbėdami apie įtakas, nepamirškime, kad Petras Kiaulėnas pirmoj eilėj buvo lietuvis aukštaitis, kuris iš lietuvių aukštaitiškos širdies atsinešė į pasaulį grožio supratimą ir meilę. Lietuvių tautos menas didžiausią įspūdį padarė į P. Kiaulėną ir jis visuomet su lietuvišku jausmu išgyveno kiekvieną kūrybinį objektą.

Tiesa, kad Petras Kiaulėnas įgijo mokslą ir kultūrą Vakarų Europoje. Jo architektūrinės studijos nudažo jo dailę architektūrinėmis tendencijomis. Tačiau širdies gilumoje P. Kiaulėnas yra tapytojas. Architektūrą, atrodo, jis tenorėjo panaudoti kaip priemonę gyvenimui ir kaip mokslą tapybai. Todėl suprantama, kodėl dailininkas iki paskutinės gyvenimo valandos neišleido teptuko iš rankų.

Petro Kiaulėno kūrybinis palikimas yra labai gausus ir įvairus. Didžiai apgailestauju, kad man ne teko matyti Petro Kiaulėno paskutinių darbų JAV. Šis beveik 10 metų periodas, reikia manyti, yra pats kūrybingiausias ir įdomiausias. Man šiek tiek pažįstamas P. Kiaulėno kūrybinis kelias Paryžiuje, kur jis susidarė gerą vardą prancūzų žymių dailininkų ir kritikų akyse.

Maurice Schorerio apibūdinimu, Petras Kiaulėnas yra subtilus ir originalus spalvininkas. Reikia pabrėžti, kad lietuvių dailininkai anksčiau nebuvo linkę į sudėtingą ir neaprepiamą spalvų kultūrą. Šioje srityje prancūzai yra Europos meisteriai. Ir P. Kiaulėnas iš prancūzų modernistų išmoko ne tik mylėti spalvų niuansus, bet ir ieškoti vis naujų atspalvių, vis naujų spalvinių išraiškų. P. Kiaulėno tapyba — tai nuo latiniškos išėjimo vis naujo spalvų kultūroje. Jo kūrinių, kaip „Du Obuoliai“, „Trys merginos“ ir gausybė kitų rodo, kad P. Kiaulėnas buvo žymiausias šių dienų lietuvių dailininkas spalvininkas.

P. Kiaulėnas labai mėgo natūrą. Jis mėgo gėles. Gal todėl, kad jis buvo gamtos vaikas ir mėgo gamtą. Jo natūr-mortal pasizymi ne tik spalvų kultūra, bet ir kūrybine gamtos ekspresija. Tai gyvenanti ir žiūrova užkerianti gamta. Mes, žiūrėdami į tokius natūr-mortus, ne tik išgyvename grožį, bet jaučiame obuolių kvapą ir sultis.

Nemažiau P. Kiaulėnas mėgo ir žmones. Todėl jo kūrybos palikime nemaža portretų, nemaža anatomiščių žmonių studijų. Ir reik pabrėžti, kad Petras Kiaulėnas buvo puikus portretistas. M. Schorerio monografijoje 5 pusl. yra galvutė, rodo, jei neklystu, p. V. Kiaulėnienės portretas. Jei Kiaulėnas nieko daugiau nebūtų sukūręs portreto srityje, ir tai jis būtų su šiuo vienu kūriniu likęs, kaip talentingas portretistas. Tai genialus meninis moters grožio išreiškimas. Tačiau jis dar sukūrė p. M. portretą, vyšk. Būčio, poeto Aisčio ir daugybę moterų portretų. Jie visi pasižymi psichologiniu, giliu pažinimu, originalumu, spalvingumu ir aukšta menine kultūra.

P. Kiaulėno architektūrinis polinkis jį traukė į miestų, tiltų tapybą. Ir šioje srityje dailininkas sugebėjo sujungti architektūrinius elementus su tapybiniais, spalviniais reikalavimais. Jo „Tiltas“ M. Schorerio yra vertinamas kaip vienas iš geriausių kūrinių. Didžiai liūdna, kad mirtis peranksti pakirto šį gražiai pražudytą mūsų dailės talentą, kuris, neabejojame, kad būtų išaugęs į lietuvių tautos grožio genijų. Tai didžiausias nuostolis mūsų tautai. Bet tikime, kad ateitis mokės įvertinti šio didžiojo, talentingojo dailininko ir architekto palikimą.

Jis sunkioje tremties kovoje dėl būvio krito, bet jo likusieji kolegos dailininkai passtengs eiti jo kūrybinio ir intelektualinio troškulio pėdomis ir atiduos lietuvių Tautai meno duoklę ir už Kritusiųjų.

—O*O—

Čikagos Aukš. Lituanistikos mokykla naujuose rėmuose

Kaip kiti šios mokyklos mokiniai tėvai, gavę savaitę ar dvi atostogų ilsejosi vasarvietėse, tai mokyklos mokytojų taryba su tėvų komitetu per ištiesą vasarą, be jokio atlyginimo, reguliariai kas penktadienį posėdžiavo po 6 — 7 val. mokyklos reikalais.

Mokyklos statutas

Per pirmąją posėdžių seriją surašytas ir išdiskutuotas mokyklos statutas, kurio iki šių metų neturėta. Statutas patvirtintas L. B. Švietimo Tarybos.

Nauja mokymo programa

Pasirodžius, kad iki šiol veikusi mokyklos programa nevisiškai atitiko dabartinės gyvenimo sąlygoms, pakeista ta prasme, kad visi dėstomi dalykai būtų daugiau surišti su patriotiniu auklėjimu. Daugiau skirti laiko lietuvių kalbos rašybai, Lietuvos nepriklausomo gyvenimo laikotarpiui ir dabartinei Lietuvos tragedijai. Kviesiti su paskaitomis Lietuvos nepriklausomybės ir Klaipėdos krašto kovų dalyvius. Stipriau supažindinti mokinius su žymesnėmis ir reikšmingesnėmis Lietuvos krašto vietomis, panaudojant visas esamas legendas, padavimus ir, net pasakas. Religijus mokslą daugiau risti su Lietuvoje buvusiomis religinėmis apeigomis, papročiais ir tradicijomis. Iš dainavimo nerenkti aukšto lygio chorų, bet išmokinti kuo daugiausia nesudėtingų, populiarių liaudies dainelių.

Drausmės taisyklės

Palaiykite geresnei drausmei mokinių tarpe, surašytos ir priimtos mokytojų tarybos ir tėvų komiteto drausmės taisyklės, kurios bus paskelbtos mokiniam ir mokinėjų tėvams. Taisyklėse numatytos už kiekvieną prasižengimą tam tikros sankcijos, net iki pašalinimo iš mokyklos.

Nauja mokyklos vadovybė

Pagal mokyklos statutą, vadovaujant Švietimo Tarybos pirmin. p. Kriščiūnui, mokytojų taryba su tėvų komitetu, mokyklos direktorium 2 metams išrinkta mok. R. Rugyte, o viceidir. — kun. A. Tamošaitis S. J. Be to, antraeilės pareigas sutiko priimti: direkt. A.

Rugytė — kronikininko, viceidir. kun. A. Tamošaitis S. J. — sekretoriaus ir Ign. Serapinas — bibliotekininko.

Nauji mokytojai

Dėl nesuderinto laiko darbovietėse, iš mokytojų pareigų pasitraukė: direkt. B. Babrauskas, istorikė dr. V. Sruogienė, geografė Kulbienė ir kapel. Kidykis S. J. Jų vieton pakviesti nauji mokytojai: tikybai — kun. A. Tamošaitis, S. J., geografijai — Mickevičienė, lituanistikai — Ign. Searpinas ir J. Masilionis.

Naujos patalpos

Kaip kiekvienais metais, taip ir šiais, mokyklos vadovybei ir tėvų komitetui teko išgyventi didelį moralinį smūgį dėl patalpų mokykla. Buvo manyta, kad Šv. Kryžiaus parapijos klebonas kun. A. Linkus leis mokyklai pasilikti ir antrus metus, bet buvo atsakyta. Šiems mokslo metams mokyklą priėmė Šv. Jurgio parapijos klebonas kun. prel. Urbas.

Tėvų komiteto vargai

Kaip jau buvo rašyta, tėvų komitetas rūpinosi visais mokyklos ūkio ir piniginiiais reikalais. Mokyklą išlaiko mokinių tėvai, mokėdami, su mažomis išimtimis, už kiekvieną mokinį mokslo metams po \$18, arba kas mėnuo po \$2. Tik, deja, tėvų komitetui teko sunaudoti daug nereikalingo laiko, popierio ir gražių žodžių, kol iš kai kurių tėvų buvo išprašytas mokestis. O dar blogiau, kad yra nemažas skaičius ir tokių tėvų (dauguma, net akademikų bei buvę aukšti pareigūnai), kurie už praeitus mokslo metus; nežūrint keletą gražių paraginimų, nėra mokėję nė vieno cento.

Tėvų komitetas, prieš perduodant visą atsakomybę naujai išrinktam tėvų komitetui, yra nutaręs, neatsiskaičiusius tėvus iki rugsėjo 23 d., paskelbti jų pavardes spaudoje.

Šiems mokslo metams išrinkti naują tėvų komitetą ir aptarti visų reikalų, susijusių su mokyklos išlaikymu, visuotinis tėvų susirinkimas numatytas kviešti rugsėjo 25 dieną.

Vincas Abramikas

"Prie Tėvynės aukuro" Los Angeles, Kalifornijoje, — mažosios paukštytės išpildo laužo programą. Vidury, prie medžio, stovi pskt. Danguolė Pulkauninkaitė.

Koncertas Montrealy

Trečiosios Kanados Lietuvių Dienos proga, Montrealy, Plateau salėje, rugsėjo 4 d. įvyko koncertas. Tuo buvo baigta Trečioji Kanados Lietuvių Diena.

Koncertą pradėjo ir baigė Toronto "Varpo" choras, vadovaujamas muz. St. Gailevičiaus. Be jo, dar pianistas K. Smilgevičius gerai paskambino porą lietuvių autorių dalykų, o E. Kardelienė jautriai padainavo kelias dainas. Bet koncerto programos lūto dalį išpildė minėtas choras.

Pirmojo koncerto daly mįslus choras dainavo tik lietuviškas dainas, todėl ši dalis buvo žymiai įdomesnė už antrąją dalį, kurioje iš pradžių vyrų choras, o paskiau mišrus, dainavo ištraukas iš įvairių operų. Choras buvo tvirtesnis dainuodamas operų ištraukas, nes čia, didele dalimi, choras dainuoja dvibalsiai ir net unisonu o svarbiausia, šios ištraukos gražios,

"melodingos". (Truputį nuostabu, kad publika šią programą dalį priėmė be kabucijų — šiltai, kaip vaikas ice crema!).

Nors choras didelis (apie 70 žmonių), bet gana jautrus dirigento mostams, tačiau balsinė medžiaga vidutinė. Svarbiausias choro uždavinys būtų, atsikratyti savo kardinalinės ydos — primityvaus balso valdymo. Tas yra pas moteris, o dar ryškiau pas vyrus. Dėl tos priežasties ir operų ištraukos gavosi gana provincijališkos.

Kalbant apie tas ištraukas, kažin ar tikslu yra mėgėjų chorams jų imtis, kai gana lengvai jas galima išgirsti profesionalinių chorų išpildomas. Be to, ir pati ši muzika toli nuo lit. dainų originalaus grožio. O ir chorui mažai naudos: "muzikalia" publika žavi ištraukų "populiarus grožis", o ne choro sugebėjimas.

a b.

Kultūrinės AKTUALIJOS

BRAZILIJOS GYVENIMAS

Dail. Antanas Navickas buvo bebaigęs dekoruoti Vila Zelinios lietuvių bažnyčią, bet pritrūko lėšų... ir darbai kuriam laikui sustojo. Dail. A. Navickas jau yra išdekoravęs visą eilę braziliečių bažnyčių, ypatingai daug sielos ir meniškumo grožio idėjų Pirasica-bos bažnyčioje, kur tuo metu klebonavo kun. Al. Arminas.

Dail. Antanas Kairys dalyvavo brazilų menininkų surengtoje meno parodoje ir turėjo gerą pasisekimą. Visa eilė jo kūrinių buvo paroduta.

Dail. Vlada Stančikaitė — Abraitienė baigė iliustruoti naują Venancijaus Ališo poezijos rinkinį "Saulės Kalvarijos", šiuo metu iliustruoja dvi vaikų literatūros knygas, kurios pasirodys sekančiais metais.

Poetas Petras Babickas Rio de Janeire pasistatė namelį, dirba Lietuvos atstovybėje ir tvarko spaudai savo raštus.

Pedagogas, poetas Simas Bakšys, buvęs "Žinių" redaktorius, mokytojuoja Švento Benedikto kolegijoje, o jo redaguotosios "Žinios", antri metai vargsta be jokio redaktoriaus. S. Bakšys yra parašęs romaną iš jo daugelį metų trukusios kelionės, po tolimiausias Mato Grosso džungles.

Rašytoja Karolė Požeraitė ruošia spaudai noveles ir baigia rašyti romaną.

Poetas Venancijus Ališas parengė spaudai naują lyrikos rinkinį "Saulės Kalvarijos". Iliustravo dail. Vl. Stančikaitė — Abraitienė.

Povilas Vonžodas susitarė su viena brazilų knygų leidykla dėl išleidimo jo aktualaus romano "Ten, anapus". Leidžia portugalų kalboje.

DAINAVOS dešimtmetis

Šiemet, pagarsėjęs Lietuvių Meno Ansambliis "Dainava" peršventė savo veiklos dešimtmetį. Pati sukaktis buvo iškilmingai paminėta, talkininkaujant ir kitam tremtinių ansambliui — "Čiurlioniui", kuris ir minėjo vyresnę — penkioliktmetinę sukaktį. Sukaktis nepraejo tik minėjimu, bet ansamblio vadovybė išleido ir leidinį, nušviečiantį dešimtmečio visą veiklą. Leidinys "Dainava" nėra iš mažųjų ir vienintelis ansamblių bei chorų sukaktį minėjimui nušviečiantis.

Duodama nemaža istorinės medžiagos; gal ir būtų galima ką primesti, bet mūsų sąlygomis ir nebuvo daugiau įmanoma, kai teko su viskuo susidurti. Rašo: P. Gaučys, F. Danilūnas, Vl. Adomavičius, prof. Vl. Jakubėnas, G. Velička ir kiti. Duota ir chronologijos. Be to, leidinį įvairina gausuma iliustracijų. Redaktorius — J. Ignatonis ir talkininkai: Alb. Dzirvonas ir Alf. Smilgevičius. Dailininkas — Vl. Vijeikis. 80 psl.

Ir dėl iliustracijų būtų kiek galima primesti, bet reikia atsivelti į sąlygas ir dėkoti dail. Vl. Vijeikiui, kad moka, ir laiko ir darbo idėti, ir leidinys išėjo savas, originalus, lietuviškojo dvasioje. — Kad malonu ir svečių kambarį puošti. Žinoma, spaudos darbas galėjo būti geresnis, svarbiausia — švaresnis. Bet viena, "Dainavos" dešimtmetis atšvėstas ir gražiai leidiniu įamžintas. Teliaka jaf kitą, garbingą sukaktį švęsti Vilniuje ir, žinoma, leidinys jau išeis savoje žemėje.

"Dainava", vadovaujama muz. Stepui Sodeikai, iškilo į pirmąsias ansamblius ir, kas svarbiausia, repertuaras, charakteris, žanras. Trumpai — leidinys sukaktį paminėti geras, savo tikslą atsiekiąs ir leidėjai sveikintini!

j v.

FCC Antikomunistinio Fronto delegatas Meldutis Laupinaitis parengė spaudai savo triukšmingų atsiminimų "Aš Kaltinu" antrąjį tomą, kuriame apima nacių okupaciją Lietuvoje. Knyga bus spausdinama Amerikoje.

Rašytojas Klemensas Jūra baigia rašyti Brazilijos lietuvių gyvenimo romaną "Fariziejai" ir bendradarbiauja spaudoje.

Lietuvos Konsulas Aleksandras Polišaitis tvarko savo atsiminimus, apimančius jo turiningą gyvenimą Lietuvos Valstybės tarnyboje, nuo Vladivostoko iki S. Paulo, Brazilijoje.

Poetė Magdalena Vinkšnaitienė mokytojuoja lietuvių mokykloje ir rengia spaudai savo pirmąjį poezijos rinkinį.

Iš studentų gyvenimo

Mieli Kolegos, Kolegės!

Ateina ruduo, gi su juo mes vėl pasinersime į studijas. Jūsų vaidyba šia proga Jus nori pasveikinti — grįžtančius į universiteto rūmus.

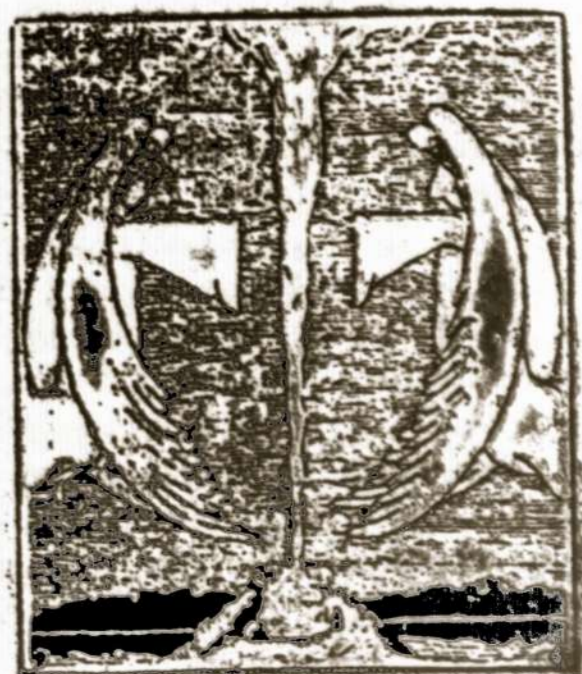
Kartu grįžtančius norime pasitikti su darbu ir ateinančių metų planais. Jiems vykdyti reikės Jūsų visų paramos. Tikime, kad neatsisakysite, nes tik visų bendrom jėgom ir sujungtom rankom galėsime šį Sąjungos vežimą traukti pirmyn.

Savo tarpe tikimės pamatyti visą eilę naujų narių, tai šiais metais baigusiu gimnazijas, veidus. Šį pavasarį gaus brandos atestatus atidarė Jums, naujieji studentai, duris į universitetus, atidarė duris į šviesesnę ateitį, begalinį mokslo pasaulį, akademinį gyvenimą. Jūs laimėjimais, pasiryžimu ir nusistatymu siekti aukštesnio mokslo visa lietuvių visuomenė džiaugiasi, jums didžiauja. Prie to džiaugsmo jungiasi visa studentija, šiose tremties sąlygose susibūrusi į Lietuvos Studentų Sąjungą JAV. Prieš Jus jau turėję ranką, sveikina Jus ir kviečia stotį į šios, visus lietuvius studentus jungiančios organizacijos narių eiles.

Tave kviečiame iš visos širdies atei į mūsų tarpą, įsijung į darbą, veikimą, kurio yra taip daug ir visose plotmėse. Ką bebūtum pasiryžęs studijuoti, kokį vaizdą bebūtum susidaręs apie gyvenimą ir pasaulį. Studentų Sąjungoje Tavo gabumai, atsineštoji jaunatviška nuotaka, pasiryžimas ir sumanumas tilps, yra ir bus laukiami, priimti. Studentų Sąjungos gyvenimas suksis Tavo aplinkoje, gi iš jo švies lietuviškumas, ieškojimas savęs ir draugystė, tolerancija. Šioje aplinkoje bręs Tavo protinės, fizinės ir dvasinės jėgos. Ši aplinka Tau sudarys lietuviško akademinio pasaulio kampelį.

Neabejojame, kad apie Studentų Sąjungą esi girdėjęs. Smulkesnių informacijų visada galėsi gauti iš savo kolegų, kurie jau priklauso Sąjungai. Šio straipsnio ribose kviečiame Tave atsilankyti į skyriaus susirinkimą ir ten susipažinti, suėiti, susidraugauti su kolegomis, kurie Sąjungos gyvenime dalyvauja. Gi dabar linkime daug sėkmės studijose ir laukiam pasirodant Sąjungoje!

Lietuvių Studentų Sąjungos
JAV Centro Valdya
1481 East 65th Street
Cleveland 3, Ohio

LAISVOJI LIETUVA

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

FREE LITHUANIA
LITHUANIAN WEEKLY

Published every Thursday by
LITHUANIAN REGENERATION
ASSOCIATION
3157 So. Emerald Ave.,
Chicago 16, Ill.
Telephone: Victory 2-4372.

Vyr. redaktorius Vyt. Staneika.
Redaguoja Redakcinė Komisija.
Straipsniai ir korespondencijos re-
dakcija taisy ir talpina savo nuodiu-
ra. Nesunaudojami rankraščiai grąžina-
mi autoriams pareikalavus.

Pavarde ar slapyvardė pasirašyti
straipsniai ne visada išreiškia re-
dakcijos nuomonę.

Prenumerata:

Metams — 4.50; pusei metų —
2.50. Atskiras numeris 10 ct. —
Subscription per year — \$4.50;
6 months — \$2.50; 10 c. per copy.

Didžioji Santariečių šventė

PIRMOJI DIENA

Rugsejo 8—11 d. savaitgalis p. Bačiūno vasarvietėje buvo gyvas ir įdomus: gausus santariečių būrys, iš daugelio Jungtinių Valstybių vietovių, turėjo savo metinį visuotinį suvažiavimą.

Suvažiavimą kvirtviradienį po pietų savo trumpu sveikinimo žodžiu atidarė pirmosios Centro Valdybos pirmininkas Vytautas Kavolis. Kun. Santaras perskaitė die-
nai pritaikytą invokaciją. Po trumpo Santaros Garbės Nario p. Bačiūno žodžio, suvažiavimas įeiną į normales vėžes. Kol Vladas Muchlia išrenkamas kvirtviradienio pirmininku. Suvažiavimas išsirenka

ir Rezoliucijų Komisiją, susidedančią iš Leono Sabaliūno, Vytauto Kavolio ir Juliaus Šmulskčio.

Pirmoju dienos kalbėtoju tapo kol. Julius Šmulskstys. Centro Valdybos vicepirmininkas savo paskaitoje supažindina suvažiavimą su Pragmatine Politika. "Vertybės priklauso nuo aplinkos, laiko, situacijos, pasėkų" — Pragmatinės Politikos pagrindinis principas. Definiavęs terminus, ir iškelęs minėtosios politikos keletą būdingų bruožų, kol. Šmulskstys neretai paliecia ir mūsų vidaus politikos momentus. Paskaita iššaukė ilgą diskusiją. Jų metu buvo leista net į pačią pragmatizmo filosofiją, kas, žinoma, visą pašnekėsį plėtė ir atėmė pagrindą koncentruotoms diskusijoms.

Penkiolikos minučių pranešime kol. Raimundas Mieželis žvelgė į mūsų politinį gyvenimą. Dabartinės politinės veiklos įvertinimas buvo gal net per daug neigiamas. VLIKas, anot prelegento, "nieko neatsiekė"; diplomatų "irgi nieko nepadarė"; ALTui pata-
tarta nebeisėti; ALB dar njequo nepasireiškė"; partijos reikia ieškoti naujų veiklos būdų; SLA ir LRKSF vajai nepraejo. Liet. Stud. Saj. JAV Centro Valdybos vice-pirmininkas siūlė VLIKą keiti Amerikon; patarė diplomatomas jaunesnių žmonių tarnybon įtraukti.

Kultūrinės veiklos apžvalga davė Saulius Šimoliūnas. Rimtai žvelgęs į svarbius išsivystymus lietuvių visuomenėje, kol. Šimoliūnas priejo kai kurių išvadų ir patiekė pasiūlymų: a) lietuvių studentija yra neaiški, nepasisekusi, bet lietuviškai nusiteikusi; b) lietuvių visuomenė svetimoje aplinkoje. Abi grupės nesurištos kultūriniais interesais; c) išvada — duoti studentijai lituanistinį pagrindą; sujdominti.

Rimtoji pirmosios suvažiavimo dienos programos dalis buvo baigta. Sekė susipažinimo lauzas ir po jo šokiai.

Lietuvės studentės dvasinis stovis

Penktadieniui pirmininkauti išrenkamas — Raimundas Mieželis. Sekretoriauja tolimųjų vakarų — Aukšė Šešplaukytė.

Dienos priešpietį užima pašnekės apie lietuvių studentės dvasinį stovį. Pašnekėsį praveda Zenonas Rekašius, dalyvaujant Jonei Kondratavičiūtei, Giedrei Zavičiūtei, Rimvydui Vaišniui ir Aliu-
kui Iljasevičiui. Pašnekėsįs nebuvo labai gilus, tačiau, įdomus.

Popiečio programoje apie sovietinamą Lietuvos jaunimą, kalbėjo H. Žibas. Kol. Žibas savo įdomioje kalboje išskėlė ir ypatingai pabrėžė vienapusišką sovietinio auklėjimo įtaką besiformuojančiam žmogui; tokiame auklėjime prelegentas įžūrėjo patį didžiausią pavojų. Diskusijų metu, tačiau, kai kurių buvo tvirtinama, kad toks vienapusiškumas kaip tik ir bus vienu iš sovietiskosios sistemos griaujamųjų elementų — nes pačiame žmoguje, tai išsivystys reakcija, kuri bus nepalaužiamai tvirta.

Sekanciu kalbėtoju buvo Zenonas Rekašius, davęs Centro Valdybos pranešimą apie praeities veiklą. Išsamioje apžvalgoje buvo palieti santariečių santykiai su kitomis organizacijomis. Suvažiavimas ta proga priėmė rezoliuciją, siekiančią artimo bendradarbiavimo su sambūriu "Sviesa", sekanciu metų veiklos bėgyje. Kol. Rekašius atkreipė dėmesį į apleistą užsienio veiklą, kuri pasižymėjo tik keletos padėkos laišku pasiuntimu įvairiems kitataučių pareigūnams. Malonu buvo išgirsti apie "Santaros" biuletenio pasirodymą. Studentų sąjungos veikloje Centro Valdyba liko neįpareigota ir veiks, atsižvelgdama į aplinkybes.

Po CV pranešimo, trumpai kalbėjo suvažiavime dalyvavęs Vincas Rastenis. V. Rastenis atkreipė dėmesį (ypatingai New Yorkiečių) į galimą informacinės medžiagos panaudojimą studijų darbuose. Prašė taip pat prisidėti prie tos medžiagos sutvarkymo.

Penktadienio darbus užbaigė vėl lauzas. Jo pravedimu rūpinosi Bronius Juodelis ir Rytas Babic-

kas. Laužo metu buvo sudainuotos dvi partizanų dainos.

Tautininkų — liaudininkų debatai

Šeštadienio pirmąją darbų dalį užėmė debatai skyrių veiklos klausimais. Debatuose dalyvavo Tadas Naginionis, Vladas Muchlis ir Leonas Sabaliūnas. Juos pravedė Julius Šmulskstys. Įdomu pastebėti, kad kaip ir daugelyje organizacijų, buvo pastebimas nuomonių skirtumas, net pačiais principais organizacinės veiklos klausimais, kaip, pav.: ar pabrėžtina daugiau žmonių patraukianti gyvenimo socialinė veikla, ar daugiau dėmesio kreipti į aukšto intelektualinio lygio darbą, kaip seminarų ir paskaitų rengimą.

Kaip ir visada, įdomiai ir gyvai literatūriniais klausimais, kalbėjo Kostas Ostrauskas. Savo valandą trukusioje kalboje, kol. Ostrauskas atmetė bet kokį pasyvumą visų darbų srityse. Ragino nemoti ranka ir iškilnias problemas, o vėrciau būti aktyviais talkininkais jų išsprendime.

Vienu iš svarbiausių suvažiavimo darbotvarkės punktų, buvo tautininkų — liaudininkų debatai, kuriuos pravedė Raimundas Mieželis. Debatuose dalyvavo Lietuvių Tautinio Sąjūdžio pirm. adv. Vincas Rastenis ir Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjungos Čikagos skyriaus pirmininkas adv. Liūdas Šmulskstys. Savo trumpose paskaitose šie lietuvių vidurio srovės politikai turėjo žvelgti į savo pačių grupes, ieškoti jungiančių elementų vieni kituose, ir stebėti, kaip visą tai veikia šiandieninį tremties studentą. Tenka pastebėti, kad pašnekėsio metu, keletas, ar tai vienai ar kitai grupei nemalonių praeties momentų, vistiek buvo priminta ir galimybės daugiau dėmesio kreipti į minėtų grupių, kaip galimai glaudesni, bendradarbiavimą, nepakankamai išnaudotos. Su malonumu iš kitos pusės, tenka, tačiau, pažymėti, kad sekusių diskusijų metu santariečių laikyseną, buvo tvirta ir nedviprasmiška: visi klausimai ir sumanymai siekė vieno — jau minėtų srovių artimesnio bendradarbiavimo. Kiek tai padarė išpūdzio į žymuosius mūsų veikėjus, matysime, tikiu, iš jų ateities veiklos.

Po įdomių diskusijų ir trumpos pertraukos, įvyko centrinių organizacijų rinkimai.

Antrąją Centro Valdybą sudarė: pirmininku — Leonas Sabaliūnas, vice-pirm. — Vladas Adamkavičius, sekr. — Vida Gaškaitė, iždin. — Zenonas Rekašius ir narys ypatingiems reikalams — Vladas Muchlia. Revizijos komisijon įeina: Julius Šmulskstys, Remigijus Gaska, ir Tadas Naginionis.

Po vakarienes įvyko meno vakaras. Už jo surengimą yra atsakinga, nors ir pačiame suvažiavime nedalyvavusi, Dalia Juknevičiūtė. Vakaro programą atliko: Beata Monstavičiūtė, Gražina Laužikaitė ir Kostas Ostrauskas. Po šio vakaro, Los Angeles santariečiai, parodė filmą iš savo skyriaus veiklos ir gyvenimo. Visą vakarą pravedė Saulius Šimoliūnas.

Veikliausias lietuvis studentas

Suvažiavimas artėja prie galo. Iškilmingąją dalį praveda Vytautas Kavolis. Vladas Adamkavičius skaito paskaitą apie lietuvių jaunimo rezistenciją okupacijų metais. Paskaita išpūdinga. Suvažiavimą žodžiu sveikina akademinių organizacijų atstovai, garbės narys p. Bačiūnas, svečiai; perskaitomi gauti sveikinimai. Primos' kelios rezolucijos. Posėdžio metu įteikiamos premijos geriausiems, veikliausiems studentui Jngt.

Valstybėse ir veikliausiam lietuviui studentui Navy Pier. Premijos atitenka Vladiui Muchliai — Los Angeles ir Tomui Remeikiui — Čikaga. Suvažiavimą trumpu žodžiu uždaro naujasis Santaros pirmininkas Leonas Sabaliūnas. Savo žodyje išreiškia padėką senajai valdybai, o ypatingai jos pirmininkui, Santarai savo jėgas atidavusiam — Vytautui Kavoliui.

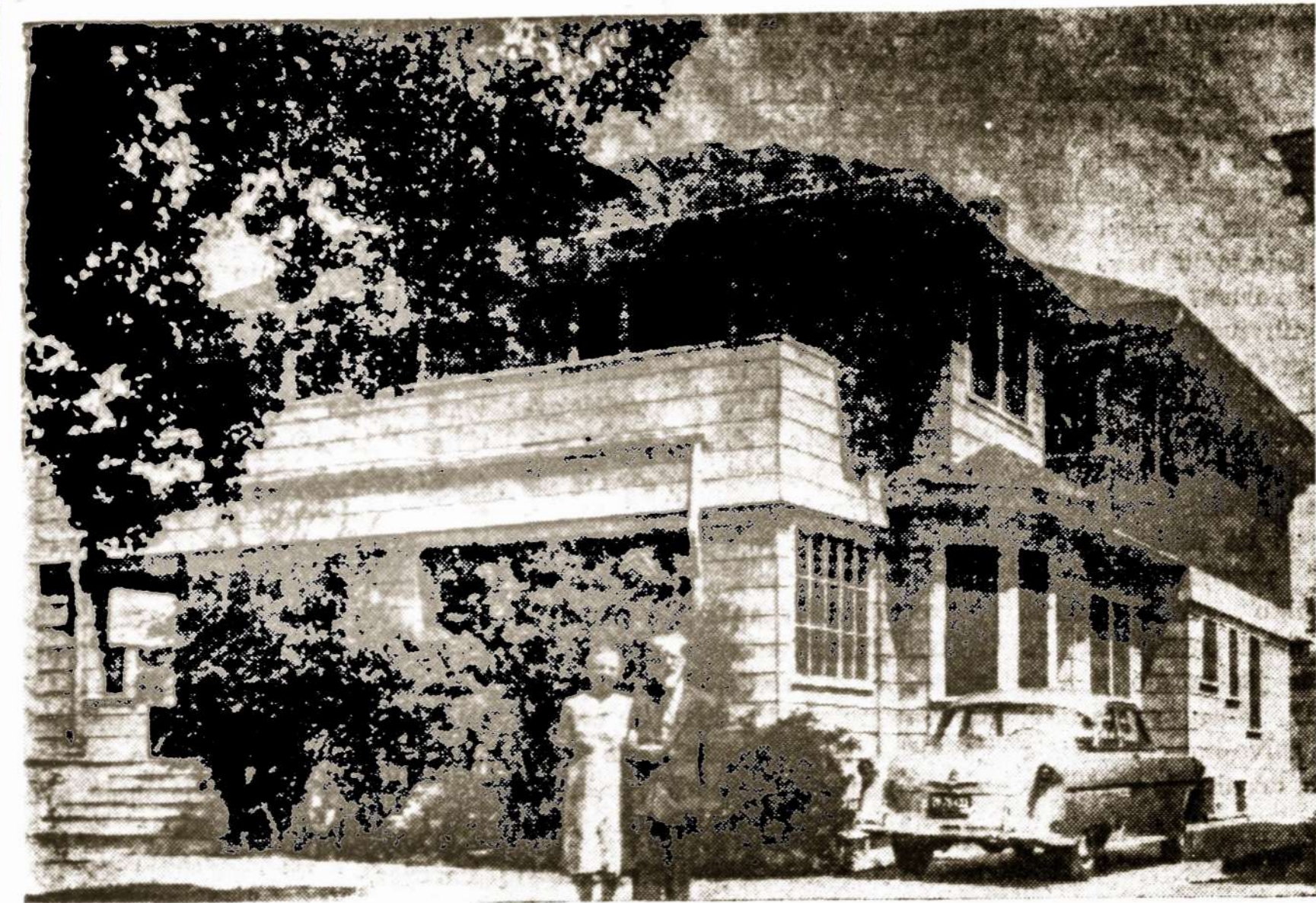
Susitikis tik po metų

Salia aukščiau minėtos programos, suvažiavimo salę puosė meno paroda. Parodoje dalyvavo — Vytautas Virkau, Dalia Juknevičiūtė ir Gražina Krasauskaitė. Be meno parodos, turėjome ir lietuvių akademinės spaudos paroda, už kurios surengimą yra atsakingas Raimundas Mieželis.

Belieka suvažiavimo įvertinimas. Tokiems plataus masto parengimams, žodis "suvažiavimas", nebėra tinkamas. Iš tikrųjų, tai yra didelė lietuvių studentijos veiklos manifestacija; ji pralenkia suvažiavimo užduotis. Kaip iš programos matyti, buvo gyva ir įvairu. Buvo šokama ir dirbama. Trūkumai, žinoma, neturėtų būti netylimi. Kai kurios paskaitos ar pašnekėsiai buvo paviršutiniškai paruošti ir nedavė lauktos naudos. Viena, tačiau, buvo pastebima šiame suvažiavime — tai nepaprastai pakili nuotaika. Jos pagautas žmogus, suvažiavimo greitai nepamirs.

Praėjo keturios darbo, nemiegotų naktų ir geriausių prisiminimų dienos. Skirstėmės kiek nuiludę. Juk susitiksim tik už metų.

L. G.

Paskutinė A. A. Bronė Šėmytė — Biržiskienė, tragiškai žuvusios š. m. rugsejo 15 d., nuotrauka. Ji stovi su savo vyru prof. Mykolu Biržiska, prie savo tik ką įsigyto, lietuvių visuomenei paremiant, namo, 1120 Magnolia, Los Angeles 6, Calif. Pr. Gasparonio nuotrauka

Laiškas iš Vokietijos

Vliko Vykdomoji Taryba susirūpino lietuviškos spaudos reikalais, rugpjūčio 31 dienos Eltos numerį siejosi skelbiamomis apie Vliką bei VT asmens žiniomis ir tokią negirdėtą siūlymą daro:

"...Rašantieji... turi galimybės ateiti į Vliką ir dėti ant stalo tai, kas jų nuomone yra šalinti-na..."

"VT yra pasiryžusi sudaryti specialią komisiją, assakingų asmenų veiksmams tirti...; jei atsiras reikalas..."

Spaudos polemikoje dėl Vliko bei VT nesu dalyvavęs, tačiau tas siūlymas "dėti ant stalo", prisipažįstu, mane suerzino. Suerzino savo išdidumu, savo naivumu, arba kaimišku, nevykusiu gudrumu. Pagal VT siūlymą, rašantieji apie Vliką turėtų siųsti savo medžiagą jam pačiam ir pats Vlikas ar VT pasidarytų polemikos žinių bei savo veiksmų cenzoriais. Jei patys detų savo rašiniams "aprobatur". Iš kur VT tos tvarkos pasimokė, ar iš caristinės rusų cenzūros nuostatų, ar iš žinomo Orwellio romano, neaišku. Vien tik aišku, kad jie kritikos nemėgsta, nes jos tvirtinimų iš esmės nu-neigti neįstengia.

Pagal VT samprotavimus, blogybių kelti negalima, nes jos yra "šmeiziančio pobūdžio", o čia svetimiems mus stebi, bolševikai dėl to džiaugiasi, Sniego akcijai talkininkaujama, "juodoji ranka" kritikoje jaučiama ir t. t. ir t. t. Vienu žodžiu, vienu ypu ištrauktos iš maišo visos baisybės, kurias tik galima buvo sugalvoti. Ir kuriam gi tikslui, o gi vien tam, kad tiesos žodį užgniauzti.

Pagal tuos patarimus ir bauginimus, visuomenė turėtų leisti visoms blogybėms tarpti ir bujoti, tyletti ir, jei jau širdis kartumo pilna, dėti savo kritiką ant Vliko ar VT stalo. Šeimininkai patys visą tai išžiūrės ir šventą, neklaidingą žodį tars.

Nežinau, kiek naujų stalų VT yra paruošusi kritikos medžiagai krauti. Esu, vienok, tikras, kad, jei lietuviškos laisvos spaudos iki šiol skelbta sveika kritika būtų sukrauta ant stalo, tas stalas turėtų seniai jau sugrūžti. Ir toji žadama speciali komisija veiksmams

tirti, turėtų darbo ilgiems mėnesiams.

Štai čia ir glūdi pagrindinė Vliko ir VT asmenybių kaltė, kad bet kuri sveika kritika dėdama, deja, ne ant stalo, bet atsiduria krepšyje ar krosnyje. Asmenybės tik liaupsinimus registruoja, jos, mat, laiko save neklaidingomis ir, net sugebantioms būti savo žygių teisėjais! Teisėjais savo byloje!

Kokia nauda ir Lietuvos reikalui ir lietuviškai visuomenei iš to pragaistingo išdidumo, savęs aukštinimo bei garbinimo, kaip kad VT Eltoje rašo. Juodos rankos ar Sniego akcijos baubu neįmanoma užmigdyti laisvą protą ir mintį, neapkinant Vliko asmenybių štabu. Nepamirškime, kad svetimiems ne vien kritika, bet ir tų mūsų Vliko bei VT asmenybių darbus stebi. Tie darbai ir be kritikos patys už save kalba.

Pasižiūrėkime, pav., kas gi ant to stalo jau seniai sudėta ir specialios komisijos sprendimo laukia.

M. Laupinaitis savo knygoje "Aš kaltinu", 88 pusl. teigia, esą, prel. Krupavičius 1940 metais yra siūlęs Paleckiiui bendradarbiavimą ir visišką krikščionių demokratų lojalumą komunistinei santvarkai, jeigu bolševikai nelies jų ierarhijos...

Ir svetimiems toji knyga yra prieinama. Ar nesudaro tas tvirtinimas prel. Krupavičiui progas iškelti klausimu pasisakyti. Gal iš fikro įsiai buvo vienas pirmųjų taikios "koegzistencijos" išradėjas. Spaudoje nekarta teko skaityti apie Bonnos "ambasadoriaus" dr. Karvelio vienos įmonės bankrotą. Reikia manyti, ir šioji bankroto byla seniai jau ant "stalo" guli. Ar tokia žinia yra šmeiziančio pobūdžio, sunku iš kalno pasakyti. Jei ji būtų žinoma netikra, tektų laikyti ją šmeiziančia. Bet prieš tai svarbu būtų išgirsti iš paties dr. Karvelio lūpų, kad toji žinia nėra tikra ir, kad jo įmonės veikla sėkmingai, — be bankrotų. Arba, kad nors viena įmonė ir subankrutavo, bet įsiai, kaip rimtas pirklys, imasi visų priemonių skolo padengti. Ar tai nebūtų dėkinga medžiaga tos specialios komisijos darbu? O gal šį bankrotą, jei jis tikrai yra įvykęs, tektų aiškinti, kaip "juodos rankos" ar

Sniego akcijos padarinį?

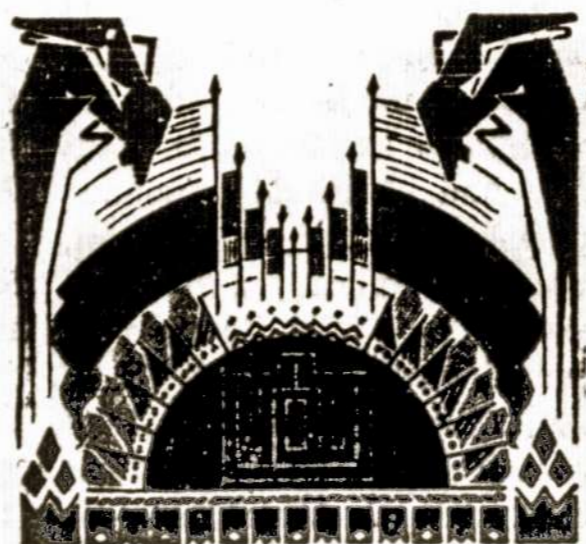
Arba, sakysime, tame pat Eltos numeryje paminėta ir laiško vogi-
nimo byla. Ir šitas reikalas plačiai nuskambėjo spaudoje. Visiems, be to, žinoma, kad VT šį laišką multiplikavo ir jį išplatino. Kriminalinė policija, būk tai, šį reikalą aiškinanti. Tegu toji byla eina savo keliu, bet ar nebūtų pagrindo ir VT, vien etikos sumetimais, praveisti šiuo reikalu interną kvotą, mėginti atsakyti į klausimą, ar pridera Vliko bei VT asmenybėms vogtais daviniais naudotis, ar nenkenkia tai jų orumui ir bendrai paskelbti šiuo reikalu bent trumpą komunikatą, kad ir toje pačioje Eltoje.

LSDP Delegatūra savo pareiškime visuomenei, neseniai tarp kita ko skelbė, esą, Vlikas ir VT yra nepajėgūs ir nesukonsolidavę. Didelės ambicijos, vyrams ir toks posakis gali atrodyti įžeidžiančiu ar šmeiziančiu. O gal čia irgi "juodos rankos" darbas. Kazin, ar Vlikas ir VT būtų šį pareiškimą aprobaavę, jei LSDP būtų jį pirm paklojusi ant Vliko stalo.

Pesinaudojau, keliais atsitiktiniais pavyzdžiais, juos yra daug, bet neįmanoma juos visus viename laiške išdėstyti. Bet ar mano balsas pateks į Vliko ar VT asmenybių ausį, kas gi šiandien dar gali patikėti, kad VT dar otai, kad žada, tiki tam, ką pati Elta rašo.

Papliauskinu burna, kritikos duomenų neužginčio, iš esmės nieko nepasakė, bet neva pasiteisino ir prie to stebuklingo, smar-
kiau apkrauto stalo snaus ir toliau vaidins visuomenės atžvilgiu neklaidingų ir nekaltų bernelių rolę.
L. S.

—O*O—

Alma Leifertaitė

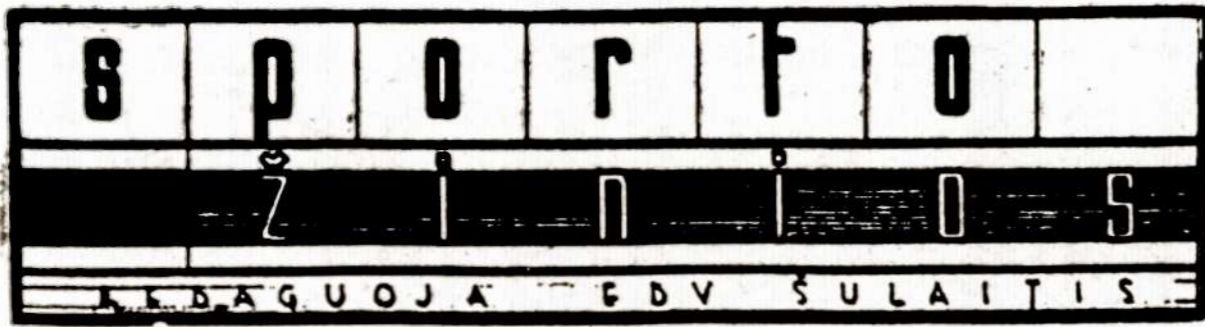
"Laisvoji Lietuva" BALFo rinkliavoje gražiai pasirodė

Pernykštėj BALFo rinkliavoje "Laisvoji Lietuva" pasirodė tik su keliais rinkėjais, bet siemet — net 15 ir kiti ejo su skautais ir kitomis organizacijomis. Siemet, rugsejo 18 d. rinkliavoje "Laisvosios Lietuvos" vardu dalyvavo: Stefa Radvilienė, Nijolė Radvilaitė, Alma Leifertaitė, Alma Girdauskaitė, Birutė Paulauskaitė, Irena Paulauskaitė, Rasutė Laimutytė, Jūra Girdauskaitė, Aurelija Balytė, Danutė Jucevičiūtė, Vilija Vilipaitė, Jonas Balčiūnas, Antanas Balčiūnas, Kazys Ulevičius ir Povilas Šimoliūnas. Surinko gatvėse dėžutėmis 211 dol. 51 ct. Pirmąją: Alma Leifertaitė, surinkusi 45 dl. 89 cent., Antanas Balčiūnas — 31 dol. 63 cent., Kazys Ulevičius — 26 dol. 21 cent., Danutė Jucevičiūtė — 18 dol. 09 cent., Aurelija Balytė — 14 dol. 70 cent., Jonas Balčiūnas — 14 dol. 52 cent., Nijolė Radvilaitė (8 metų amžiaus) — 10 dol. 94 c., kiti mažiau. "Laisvoji Lietuva" kitąmet numačius plačiau rinkliavoje dalyvauti.

JONO RIMAŠAUSKO Sovietinis genocidas Lietuvoje

Tai pirmosios bolševikų okupacijos Lietuvoje dokumentacija. Daugiau kaip 500 ps. knygoje įvardinama per 5000 asmenų ir pateikiama arti 200 dokumentų ir dokumentinių foto nuotraukų. — Tai genocido Lietuvoje enciklopedija. Knygai specialų įvadą paruošė Leonardas Šimutis. Leidžia Lietuvių buv. Politinių Kalinių Sąjunga Čikagoje. Paprasta prenumerata 5 dol., garbės — 10 dol. ir daugiau. Užsakymus ir pinigų siųskite: L b P K S-gos Čikagoje iždininkui:

JUOZAS ŽIČKUS
6357 So. Albany Ave.,
Chicago 29, Ill.

KRONIKA

— III Kanados Lietuvių Lietuvos proga Montrealyje buvo suruoštas Š. Amerikos krepšinio turnyras, kuriame pirmą vietą iškovoję Detroito — Kovas. Kovas pirmame susitikime įveikė šeiminkus — LSK Taurą 67:52, o baigmėje nukirto Toronto — Vytį 78:64. Per abejas rungtynes už Kovą žaidė ir taškus pelnė — V. Baziliauskas 25, J. Gerulaitis 22, V. Grudziuskas 22, V. Memėnas 6, A. Racka 38, A. Rugienius 22, V. Rugienius 2, G. Vitkus 8.

— V Š. Amerikos liet. sporto žaidynių II rato laimėtojams buvo išdalinta nemaža dovanų, kurias paskyrė šie asmenys bei grupės: Tautinių Korporacijų Sambūris, J. Augustinavičius, Z. Gobis, A. Paškonis, E. Karnėnas, L. S. Ramovėns Clevelando sk., Dr. A. Nasvytis, J. Nasvytis, ALB Clevelando Ap. Valdyba, Dr. Martusevičius, J. Zemaitis, P.L.I.A.S. Clevelando sk., Dr. D. Degesys, Lietuvių Studentų Sąjunga, Dr. J. Sukarevičius, A. Mikulskis, A. Augustinavičienė, Dr. D. Kesiušaitė, Čiurlionio ansamblis, Lietuvos Atgimimo Sąjūdis, B. Gaižiūnas, vysk. M. Valančiaus Liet. Mok., A. Laikūnas, V. Rutkauskas, A. Sielskus, D. S. Kudokas, Stud. Ateitininkų Sąjunga, Skaučių Neringos Tuntas ir kt. Laimėtojams dovanos buvo įteiktos rugpjūčio mėn. 21 d. vakare per įvykusį sportininkų pobūvį, kur žodį tarė ir FASKO pirm. Br. Keturakis.

— Sportininkas V. Valaitis pradėdamas V Š. Amerikos liet. sporto žaidynių II rato leidinėlių — programą. Ji buvo gana kuklute; jai viršelių piešė dail. V. Raulinaitis.

— Sportininkas V. Valaitis pradėdamas V Š. Amerikos liet. sporto žaidynių II rato leidinėlių — programą. Ji buvo gana kuklute; jai viršelių piešė dail. V. Raulinaitis.

Verta prisiminti, jog...

... Krepšinio žaidimas atsirado 1891 metais, kada du dideli krepšiai nuo vaišių buvo vartojami vietoje dabartinių lankų. Jo išradėjas buvo Dr. James Naismith. ... Krepšinio žaidimas yra žinomas net 25 valstybėse ir jį daugiausia žiūrovų per vienas rungtynes yra stebėję Berlyne, 1951 m. — 75.000, kada žaidė amerikiečių juodukų — Harlem Globetrotters

komanda. Netoli šio skaičiaus jau buvo pasiekta 1931 m. Peipinge, Kinijoje, susirinkus 70.000 žiūrovų miniai.

... Per vienerias krepšinio rungtynes abi komandos yra pasiekusios 248 taškus (Syracuse — 125; Anderson — 123) 1949 m.; viena komanda daugiausia taškų yra pelniusi — 1950 m. — 141 (Sheboygan). Daugiausia taškų pavieniai yra sukrovęs Joe Fulks — 1949 m. per Philadelphia — Indianapolis rungtynes. Didžiausią taškų skaičių per visą sezoną yra sukrovęs George Mikan — 1932, 1950 — 51 m.

... Ilgiausios rungtynės bokse, kovojant dar be pirštinių, tęsėsi 6 val. 15 min., susitikime tarp James Kelly ir Jack Smith, Australijoje, 1856 m. Ilgiausios rungtynės su pirštinėmis buvo 110 rundų — 7 val. 19 min. tarp Andy Bowen ir Jack Burke, New Orleans mieste 1893 m.

... Trumpiausios užtrukusios bokso rungtynės su pirštinėmis, kiek žinoma, buvo 10,5 sek. 1946 m., kada Al Couture nugalėjo — Ralph Walton.

... Pirmas pasaulio sunkaus svorio meisteris bokse, dar nekartojant pirštinių, yra buvęs John L. Sullivan Jake Kilrain.

... Golfas J. A. Valtstybėse yra žinomas nuo 1880 m. ir apie jį amerikiečius supažindino Joseph Mickle Fox, kuris šį žaidimą praktiko viešėdamas Skotijoje.

... Robert T. Jones Jr. iš Atlanta, Ga., yra skaitomas didžiausiu mėgėjišku golfo žaidėju. Jis pirmą kartą yra laimėjęs turnyrą 1911 m., turint tik 9 metus amžiaus. 1930 m. jis laimėjo British Open, British Amateur, U.S.G.A. Open ir kt. turnyrus.

E. Š.

Nauji Vasario 16-sios Gimnazijos krepšinio komandos laimėjimai

Rugsėjo 11 d. gimnazijos krepšinio komanda turėjo krepšinio rungtynes su stipria vokiečių komanda iš Bad Homburg. Rungtynės pasibaigė gimnazijos laimėjimu. Taškų santykis gimnazijos naudai 10:29. Žiūrovų tarpe buvo nemaža vokiečių. Varžybos buvo gyvos.

Čia paminėtinas LASas buvo ir bus griauančių veiksmu, nes pirmiesiems kerta per kišenių, o antrųjų — iškelia griauančių veikimą.

Iš visų laisvame pasaulyje išeinančių laikraščių, beatodairiniu LASo puolimu, išsiskiria "Naujienos". Vien per pirmąją š. m. rugsėjo mėn. savaitę, jos LASą puolė du kartus, būtent: 203 ir 208 nr. Kas buvo rašyta "Naujienų" 293 nr., nėra prasmės ir kalbėti, nes ten, be komunistinės terminologijos epitetų, nieko daugiau nėra. Kiek idomesnis straipsnis tilpo 208 nr., antrašte "Kas jie?", prie kurio verta sustoti.

ir "Vrapo" spauštuvės

bės. Kaip tas susidarė? Voldemarininkais tada buvo pradėta vadinti ne tik "Geležinio Vilko" narius, bet ir kiekvieną, kurs palaikė Voldemaro pasilikimą vyriausybėje, "Varpo" spauštuvę. Pažiūrėkime, kiek šiame teigime yra tiesos.

a) Voldemarininko tipas pradėjo ryškėti tik po 1929 m. rugsėjo mėn. 30 dienos, t. y. po to, kada A. Smetona prof. A. Voldemarą priverstė pasitraukti iš vyriausybės.

rolę turėjo savo rankose. Žodžiu, kada perversmininkams negrėsė joks pavojus iš kairiųjų pusės, nors kairieji nerimo ir po perversmo ir kai kuriose vietose išmėtė atsišaukimus, nukreiptus prieš versmininkus. Betyrinėjant šių atsišaukimų autorius, paaiškėjo, kad tie atsišaukimai buvo atspausdinti "Varpo" spauštuvėje. Kadangi perversmininkai buvo pasikelbę apgulus stovį ir kol jis veikė, viskas buvo tvarkoma vien dekretų keliu, tai "Varpo" spauštuvės savininkams grėsė sunki

2. Dėl "Geležinio Vilko", rašo:

Voldemarui sėdint ministro pirmininko kėdėje, visame Lietuvos plote buvo suorganizuotas "Geležinio Vilkas". — Sutrupintai vadinome "vilkais". Ši organizacija veikė pusiau slaptai ir kelė baimės gyventojams. Voldemarą pašalinus, saugumo organai išaiškino tikruosius šios organizacijos kėslus ir ją uždarė, kai kuriuos vadus laikinai pasodindama kalėjimą.

Nors J. B. aiškiai nepasako, bet duoda suprasti, kad dėl "G. V." atsiradimo yra kaltas Voldemaras. Tai neatitinka tiesai. Kiek šiandien yra išryškėję, tai "G. V." pradžiavė 1927 metų rudenį, susikūręs Prienų "Žiburio" gimnazijoje mokslievių ratelis, kovai prieš visą, kas nelietuviška. 1927—28 mokslo metų žiemą, Prienų gimnazijos mokslievių judėjimas pradėjo per simetisti ir i kitas gimnazijas ir aukštesnias mokyklas. Taigi, "G. V." idėja, nekaltant apie tai, ar ji buvo gera ar bloga, kilo iš apacių. Ir dar viena pastaba, kuri šiuo atveju yra labai svarbi, tai kad "G. V." nebuvo nei Smetonos, nei prof. A. Voldemaro nuoširdūs. Šie vyrai "G. V." narių

me nieko konkretesnio pasakyti. Atvirai kalbant, mes nežinome. Pirmą kartą Pakarklio vardą teko išgirsti, berods, 1930 ar 1931 metais, t. y. po to, kai "Geležinis Vilkas" buvo uždarytas. Kiek daučiau žinių apie Pakarklį patiekė buv. jo ateitininkiškos idėjos draugas ir mokslo prietelius mišk. J. Kuprionis š. m. "Draugo" 208 nr. Apie Pov. Pakarklio persimetimą pas voldemarininkus, štai ką p. J. Kuprionis rašo:

3. Dėl Povilo Pakarklio "Geležiniame Vilke", J. B. rašo:

"Panevėžio Apygardos Vyriausioju vadu buvo mokytojų seminarijos mokytojas Pakarklis. Šis vadovas juodų fašistinių uniformų, prie juoda gelumbe apdengto stalo, ir dviejų sukryžiuotų kardų, saikindavo naujai priimamus narius."

Kaip žinome, "Geležinis Vilkas" buvo slaptą organizacija. Viešumon ji niekad nepasirodė, jei neskaityti sporto organizacijos, kuri tapo tuo vardu buvo. Uniformų nenešėjo ir jų neturėjo. Tiesa, J. B. ją vadina pusiau slaptą. Bet ir vienu ir antru atveju uniformų negalėjo turėti, nes nebūtų išlaikiusi ne tik slaptumą, bet ir pusiau slaptumą. Jei iš tikro taip būtų buvę, kaip J. B. rašo, tai ne tik jis, bet ir visi kiti atvykusieji po paskutinio karo būtų tai matę. Šitą J. B. tvirtinimą laikome fantazijos padariniumi.

Kadangi "Geležinis Vilkas" buvo slaptą organizacija, tai dėl Pakarklio buvimo vilkuose, negalima

4. Dėl Suvalkijos ūkininkų sušaudymo, rašo:

"Buvęs Suvalkijos ūkininkų sukilimas, kurio metu nekaltai buvo sušaudyti 4 ūkininkai, buvo sukurstytas ir vadovaujamas šios organizacijos narių."

Ar kurstė kas nors Suvalkijos ūkininkus, mes nežinome. Primesti šitą kaltę voldemarininkams yra daugiau nei netikslu, ir štai kodėl: 1. Sušaudytieji ūkininkai nebuvo voldemarininkai. (Taip buvo išaiškinta teisme), o visi buvo kairiųjų pažiūrų. 2. Policija ryšio tarp sušaudytųjų ūkininkų ir voldemarininkų ir ieškodama nerado, ir 3. Pagal tuometinę san-

5. Dėl antausių daužymo, J. B. rašo:

"Vilnių atgavus, mūsų vilkai taipgi sugebėjo pademonstruoti savo patriotiškumą. Sutemus vakaras Vilniaus miesto gatvėse kalbindavo praeinančius gyventojus lietuviškai. Kuris atsiliepdavo lenkiškai, tam nukentėdavo snukis. Policija, žinoma, smarkiai kovavo su šiuo reiškiama chiliganizmu ir veikiai šį reikalą sutvarkė."

a) Tebūnie leista priminti J. B. ir "Naujienoms", kad snukį pagal lietuvišką terminologiją, turi tik gyvūnai. Šitas J. B. išsireiškimas aiškiausiai rodo, kokia panieką jis dega žmogui, iš viso kuo laiko žmogų, jei neskiria žmogaus galvos nuo gyvulio snukio.

b) Vilniaus grąžinimo metu, voldemarininkai iš visų istaigų buvo išstumti ir ne vienas gyve-

bausmė ir buvo pavojus jos ne- tekti. Dar nesuėjus pritaikinti sankcijas už pažeidimą apgulus nuostatų, "Varpo" spauštuvė buvo išsprogdinta. Saugumo organams betyrinėjant šį įvykį, visi keliai rodė, kad tai buvo kairiojo sparno darbas, tik nepavyko nustatyti, ar tai įvykdė patys savininkai iš baimės spauštuvės ne- tekti, ar grynai marksistinis frontas, kad iššaukus viso kairiojo fronto reakciją prieš perversmininkus.

6. Dėl prof. A. Voldemaro

"Kaip skaitėme laikraščiuose, pats buvęs vyriausias Vadas, prof. Voldemaras, bolševikams okupavus Lietuvą, laisva valia grįžo iš užsienio į Kauną, kur tapo aprūpintas Sovietų Sąjungos pasu ir gauna paskyrimą profesoriatu Vladikaukazo universitete".

Dėl šio J. B. tvirtinimo tenka pareikšti skantį: Kaip prisimename, "Sėjos" nr. 1 (21) p. J. Bertašius buvo paskelbęs prof. V. B. jam rašyto laiško turinį, kuriame buvo išvedžiojama, kad prof. V. B. turėjęs pasikalbėjimą su vienu prof. A. Voldemaro giminaičiu, kur būk esą paaiškėję, kad prof. A. Voldemaras savanoriškai išvyškė iš Sovietų Rusiją profesoriatu. Deja, šios vėjsijos kūrėjai nepažiūrėjo, kad laiške paminėtas prof. A. Voldemaro giminaičis gyvena Čikagoje. Sakau neapsižiūrėjo, nes pastarasis, perskaitęs spaudoje jo vardu skelbiamas nesąmones, prieš jo vardo panaudojimą nešvariems išskaičiavimams, užprotestavo ir spaudoje paneigė, kad to jis niekad nėra — prof. V. B. sakęs. Šios versijos kūrėjai atsidėjo nemalonių padėtyj ir pradėjo aiškintis, kurio rezultate įvėlė antrą prof. Voldemaro giminaičį, išvežtą į Sovietų Rusiją. Ir, nors

7. Dėl Nacionalistų Partijos, rašo:

"Vokiečiams okupavus Lietuvą, šitie "didvyriai" persiorganizavo į Lietuvos Nacionalistų Partiją ir Kaune prie Prekybos ir Pramonės rūmų, kur buvo įsikūręs jų štabas, iškabino savo iškabą su emblema: vokiškas erelis su vainiku nuguose, vietoje svastikos, buvo nupiešti Gedimino stulpai".

Iš šios citatos pirmiausiai krinta į akis Lietuvos Nacionalistų partijos neteisingas vertimas į vokiečių kalbą, nes tarp nacionalistų ir nacionalsocialistų yra didelis skirtumas. Nacionalistai yra nei mažiau nei daugiau kaip tautininkai, kai tuo tarpu nacionalsocialistai yra tautiniai socialistai. Taigi jau šis faktas rodo, kad vokiškasis prierasas yra J. B. išmislas šmeižti tuos žmones, kurie na-

carų Vokietijos socialdemokratų elgesi, atmeti visus vakariečių pasiūlymus ir priversti kanclerį Adenauerį vykti į Maskvą, tik šio dėka galime suprasti Anglijos dar biečių elgseną, spausti savo vyriausybę, kad ji dėtusi su Maskvos ir Peipingo komunistais, ir tik šio dėka galima suprasti ir pateisinti, Italijos didelės dalies socialdemokratų susidėjimą su Italijos komunistais.

8. Dėl ryšių su Gestapu, rašo:

1954 m. iškilus viešumon — dr. P. Karvelio, kaip Lietuvos "atstovo" prie Bonnos vyriausybės kombinacijai, kurią "Laisvoji Lietuva" savo puslapiuose plačiai nušvietė, ši visa istorija, Vakarų Vokietijoje apipavidalinta, specialaus pamfletu pagalba, buvo pritaikinta LASui, kaip pagal "Naujienų" koncepciją, tariamiems voldemarininkams. Dėl šio pritaikymo LASui, 1954 m. gruodžio mėn. 23 d. "Dirvos" 54 nr. pasisakė tuo laiku Lietuvą valdžiusios tautininkų Generalinis Sekretorius p. V. Rastenis, kuriam, reikia manyti, daug paslapčių buvo patikėta ir žinoma, sekantiai:

"Kas iš tikrųjų pinigų iš Gestapo prašė, to niekas tikrai nežino. Net ir pamfletu autoriai" to nemoka pasakyti. Tik viena galima numanyti, kad tai būta anais laikais, kai prasidėjusiu sukretimų aplinkoj, Klaipėdoje susidarė "Bendras Žygis". Kad kaž kas iš to "žygininkų" turėjo skelbiamuo se Gestapo raštuose minimum kontaktus, tų raštų turinys gana aiškiai rodo... Bet užtat nereikia ilgal ieškoti vienos iš ryškiausių anuo metu žygininkų tarpe pozavusių figūrų. Ta pati figūra ir šiandien tebėra Vliko aplinkoj: buvo net Vlike, paskui išėjusi aplinkui sukinejosi, dabar jau vėl jame, tiesa, ne nario, tik pareigūno funkcijose, tačiau ne bet kokio pareigūno: iš Tėviškės atbėgėlių globotojo.

Ir va, J. B. šitą pamfletą vadina autentišku dokumentu. Tikrai, (Nukelta į 5 psl.)

cionalistų eilėse buvo ir tebėra, juos padarant vokiško nacionalsocializmo simpatikas — remėjais. Ir iš tikro, ant baltame dugne iškabos buvo trys raidės "L. N. P.", kas reiškė: Lietuvos Nacionalistų Partija, ir Vytis: Kaip J. B. atbodusiuose prisiminimuose Vytis išvirto į vokiškąjį erelį, ir trys raidės — į Lietuvos Nacionalistų Partiją. Neaišku, atrodo, kad to pasiekė tik J. B. Markso mokslo dėka.

Baigiant tenka pabrėžti, kad Lietuvos Nacionalistų Partija nebuvo vilkų ar voldemarininkų sam būris, lygiai kaip ir "Naujienas" nebūtų tikslu vadinti voldemarininkų laikraščiu, vien todėl, kad apie jas vienas kitas tariamų voldemarininkų sukinėjasi ir jose bendradarbiauja.

"Neseniai laikraščiai patiekė autentiškus dokumentus, kaip šitie "patriotai" prašė Hitlerio partijos kanceliarijos pinigų ir ginklų Lietuvos valdžiai nuversti".

8. Dėl ryšių su Gestapu, rašo:

Dėl šio J. B. tvirtinimo, tenka išsitariti kiek plačiau, nes tai yra istorija, kuria galima tūkstančius kartoti ir pritaikinti ištisai eilei politinių srovių, nepakeičiant nei jos esmės nei turinio.

Kaip yra žinoma, ši istorija iškilo Neurnbergo bylos metu, teisiant nacių vadus. Mat, betikrinant dokumentus, tarp jų buvo užtikta, kad kažkas buvo prašęs Gestapo pinigų Lietuvos valdžiai nuversti. Bet kas tų pinigų iš tikrųjų prašė, sunku pasakyti. Ir va, atsivėlgiant į tai, susigrupavusios kai kurios srovės Vlike, šią kaltę primetė Lietuvos Nacionalistų Partijai, t. y. tiems, kurie Vliką kūrė ir vokiečių okupacijos metu daugiausia aukų ant Lietuvos aukuro yra sudėję. Tai įvyko tuo laiku, kai nei vienas Vliko narys nebeturėjo organizuoto užnugario. Gi vėliau, kiekvienai grupei pradėjus savuosius organizuoti stovyklose, Nacionalistų vadai savųjų žmonių neieškojo, nes pagal padarytą partijos nutarimą, tremtyje neturėjo teisės atsikurti. Ir kas iš to išėjo? Vieni Lietuvos Nacionalistų Partijos nariai, pasilikdami ištikimi anam nutarimui, ir šiandien stovi nušalyje politinio gyvenimo, kiti išsibarstė naujai sukurtose srovėse, o dar kiti įsijungė į seniau sukurtas organizacijas. Tai yra faktas, kurio nei tūkščiai J. B. neužginčys.

LASas marksistinių lauzų atošvaistoje

J. Masonis

LASas, išeidamas į politinį gyvenimą, apsisprendė, kad be inteligencijos nėra politikos. Reiškia, inteligencija ir politika, LASo supratimu, turi būti neperiskiriamos draugės ir viena antrą papildyti. Išaukščiauo pacituoto apsisprendimo išeidamas, LASas mano, kad inteligencija yra nenutrūkstamas sugebėjimas tarnauti bendram Žinojimui, bendram Geriui ir bendram Grožiui, o politika, tai suradimas galimybių, kad visa tai tarpų.

Per tai, kas išgalvoja ir skleidžia nesąmones, kas spekuliuoja vienos visuomenės dalies ar tautos sąskaiton, kas mano, kad politika yra pajėgumas išskirti aukščiausių kitų ir savuoju "aš", nustelbti visą, kas tik pasipina po koju, žodžiu, kas sąmoningai ar nesąmoningai silpnina mūsų laisvės kovą, tas, mūsų supratimu, pats save iš visuomeninio ir politinio gyvenimo išskiria. Tai yra LASo c r e d o, su kuriuo jis išėjo į politinę areną. Šitas credo LASą verčia į Lietuvos laisvinimo akciją žiūrėti ir

vertinti realiai. Čia, va, ir slypi mūsų jėga, kurią ne visi supranta, ir ne visi ateityje supras. Mes esame tikri, kad pirmoje eilėje mūsų nesupras tie, kurie mano, kad tik ta politika yra gera, kuri jų atstovaujama srovę iškelia aukščiausiai kitų, o antroje eilėje tie, kurie gyvenimą ir tautos laisvės kovą grindžia prielaidomis ir sugretinimais.

Čia paminėtinas LASas buvo ir bus griauančių veiksmu, nes pirmiesiems kerta per kišenių, o antrųjų — iškelia griauančių veikimą.

1. Dėl 1926 metų perversmo

Tulas J. B. "Naujienų" 208 nr. rašo, kad 1926 m., katalikams būgnus mušant, voldemarininkai išvaikė 80 beginklių seimo atstovų, įvykdė perversmą ir išsprogdino "Varpo" spauštuvę. Pažiūrėkime, kiek šiame teigime yra tiesos.

a) Voldemarininko tipas pradėjo ryškėti tik po 1929 m. rugsėjo mėn. 30 dienos, t. y. po to, kada A. Smetona prof. A. Voldemarą priverstė pasitraukti iš vyriausybės.

ir "Vrapo" spauštuvės

b) Kaip daugumas vyresniojo amžiaus žmonių prisimena, "Varpo" spauštuvė buvo išsprogdinta po perversmo. Taigi tada, kada perversmininkai viso krašto kont-

... LASas marksistinių

laužų atovaisvėję

(Atkelta iš 4 psl.)

reikia stebėtis žmogaus protu ir logika. Ir čia nejučiomis prieš mus iškyla devyniolikos Tauragės pučo dalyvių šešėliai, kurie po nepasisekusio bandymo nuversti vyriausybę, buvo pabėgę į Lenkiją ir dirbę prieš Lietuvą už lenkų pinigus: vienį agituodami per okupuoto Vilniaus radiją, kiti lenkų apginkluoti ir apmokomi žvangu ginklus pademarklinyje. Šituo prisiminimu mes norime tik pasakyti, kad tie, kurie taip darė ar daro, save išskyrė ir išskiria iš Lietuvos visuomenės, ar visuomenės dalies sambūrių. Ir mūsų supratimu, kas išdavikus slepia, tas pats save pakaltina.

Iš aukščiau pacituoto išeidamas, LASas savo eilėse išdavikų neslepia. Priešingai, jis dėkingas visiems, kurie tikruosius prasikal teltius viešumon iškelia. Tačiau, teisė iškelti prasikal teltius, negali būti pagrindu kitus šmeižti, įtarti ar iškreipti faktus, pakaltinti visai nekaltus. Betgi, J. B. "Naujienose" taip daro. Jis, net taip toli nuėjo, kad bekalindamas LASą, sakysim, už parengimų ir piknikų rengimą, pakaltina ne tik tas organizacijas, kurias jis nori pakaltinti, bet ir tas pačias "Naujienas", o pakaltindamas vieną LASo narį, kad jis įsigijo tabako ūkelį, jis pakaltina visus, kurie tik yra įsigiję nuosavą pastogę.

Sugretinę J. B. straipsnyje atvaizduotus faktus su tikrove, matome, kad jis juos tendencingai pavaizdavo. Beieškodami to tendencingo pavaizdavimo priežasčių, galime leisti tik štai ką: arba J. B. vaizduotėje užklodę gyvenimo faktai sintetiniu būdu yra perrikiuojami, pagal jo užmojus ir charakterį, arba jis tai bus atlikęs pagal svefimųjų užsakymą. Ir pirmuoju atveju, turėtume reikala su žmogum griovėju, pikčiau

VISIEMS ŠAULIAMS IR ŠAULĖMS

Atostogų laikotarpiu pasibaigus, prasideda šaulių organizacijos energingos veiklos dienos. Rudens sezoną pradėdamę glaudesniu bendradarbiavimu su kariais. Yra galutinai nusistatyta "Trem

kandžiojančiu už rudens musę, aiškiau pasakius — ligoniui, o antroju atveju — su išdaviku. Todėl laikome, kad su panašaus tipo žmonėmis ginčytis neapsimoka ir sakome, kad mūsų patiekti faktų atvaizdavimai, negali būti tolesniū ginčų baze.

Tai nesąmonė, — galbūt, marksistų lūpomis sušuks "Naujienos". Tešaukia jos savųjų bendradarbių vardu. Bet pirm, negu jų šauksmui pašalietis pritaras, tepaklausia savęs: kam jos žmonijos gyvenimo patirtį, kurią tautoms šimtmečiais kūrė realus gyvenimas, keičia sintetine Markso filosofija? — Kam, keldamos praeities negeroves ir tik negeroves, mūsų tautos garbingus kelius verčia purvinu šiukšlynu? Kam neigia Dievo esimą ir žmogų stengiasi sugyventinti, jo kilmę išvesdami iš gyvulių?

Mes priėjome išvadą, kad tik tam jos gyvenimo patirtį keičia Markso filosofija, kad užblokavus šaltinį, iš kurio tėvynę mylinčios širdys sau stiprybę semia. Tik tam mūsų tautos praeitį juodina, kad mus nutolintų nuo garbingos mūsų tautos ir priartintų prie Markso filosofinio kelio. Tik tam paneigė Dievo esimą, kad Marksa pastatius genijaus vietoj ir pagaliau sugyventino žmogų ne tam, kad jis iš gyvulio tikrai būtų kilęs, bet kad jį padarius nauju, moderniu, marksistiniai galvojančių žmogumi, nors gerai patys žino, kad ne žmogaus jėgoms su jų skleidžiamu modernizmu lenkyniauti. Kam tas daroma? Tik tam, kad auginti nepasitenkinimą, pavydą ir pyktį visuomenėje. Tik tam, kad paruošus žmogų uždegti mažiausia kibirkštėle revoliuciniam kerščiui, kuriame glūdi marksistinės kovos sėkmingumo ir augimo paslaptis. Taigi, apie "Naujienas", panašius klidėjimus talpinančias, netenka ir kalbėti, nes šitai aiškiai rodo jų tikrąjį veidą ir patvirtina mintį, nekartą keltą "L. L." puslapiuose.

ties Trimitų" spausdinti "Kario" puslapiuose. Tuo būdu "Karys" tampa dar artimesnis šauliams, kaip lig šiol. Tokio aukšto lygio žurnalas, kaip "Karys", su tokia gausybe iliustracijų, kainuoja nemažai ir, kiek teko patirti, kad su dabartine prenumerata išsilaikyti

PERKRAUSTYMAS IŠ ARTI IR TOLI

ILGŲ METŲ PATYRIMAS — FIGŪS SĄŽININGAS PATARNAVIMAS. — NAUJI DIDELI SUNKVEŽIMIAI — PATOBULINTI PERKRAUSTYMUJŲ ĮRANKIAI KAIK PATYS SUNKVEŽIMIAI, TAIP IR JŪSŲ PERKRAUSTOMI BALDAI YRA APDRAUSTI — INSIURINTI.

JUOZAS NAUJOKAITIS 2022 W. 69 St., Chicago 36, Ill. Tel: WALbrook 5-9209

Šių metų rugsėjo 17 diena

SUKANKA DVEJI METAI

kai "Laisvoji Lietuva" pasirodė Čikagoje.

Ta proga "L. L." pasiryžusi, laikotarpyje iki sekančių metų pradžios, padvigubinti prenumeratorių skaičių. Visus Gerb. skaitytojus prašo prie šio vėjau prisidėti:

1. Laiku ir be paraginimo pratęsiant prenumeras. — Kvitai įmokejusiems po šių metų gegužės 1 d. greitu laiku išsiuntinėti ir bus nuolatos siuntinėjami.

2. Gavėjus prašome pasisakyti dėl tolimesnio skaitymo, galimai sumokant prenumeras.

3. Surasti bent vieną naują skaitytoją arba duoti bent tris galimų skaitytojų adresus, siųsti su sipažinimui.

LAISVOJI LIETUVA

Laiko sutapymui prašome pasinaudoti šiuo kuponu:

Pavardė ir vardas Adresas Siunčiu \$..... prenumerasi pratęsti, sumokėti nuo siuntinėjimo pradžios, nuo šios datos (reikiama pabraukti) siųsti susipažinimui

(Parašas)

nera lengva. Todėl visi šauliai ir šaulės kviečiami tapti "Kario" prenumeratoriais ir remti kuo galėdami.

Kariuomenės šventė bus švenčiama šiemet lapkričio 13 d., Lietuvių Auditorijoje. Ir čia šauliai ir šaulės turės skaitlingai dalyvauti drauge su ramovėnais ir kariais — savanoriais. Mes ten vyksime su savo vėliava ir po iškilmingosios dalies, meno vadovo E. Išganaičio vadovaujama, šaulių vaidintojų kuopelė suvaidins istorinį veikalą.

Pradėkime, pagaliau, susiskaldžiusios visuomenės vienijimą, — pradžioje glaudžiai bendradarbiaudami su mūsų karių organizacijomis, dalyvaudami jų parengimuose ir žingsnis po žingsnio, eikime vienybės stiprinimo keliu.

Broliams ir sesėms bus įdomu sužinoti, kad uniformų projektas LŠST CV Prezidiumo jau yra patvirtintas. Šaulėms — tos pačios, ką ir Nepriklausomoje Lietuvoje, o šauliams — a. a. Putvio laikų spalvos, pilkos, su to laiko tarpo ženklais. Smulkmenos bus paskelbtos vėliau.

Mažieji šauliškieji ženklukai jau yra pagaminti ir yra pakeliui į Čikagą. Ženklukai pagaminti pagal atsivežtą iš Lietuvos pavyzdį. Savaime aišku, kad uniformas ir ženklus išgysyti tegalės tik registruoti klube šauliai, kuriems bus išduoti ir atitinkami nario liudijimai.

Ženkliukams išpirkti iš pašto, reikės pinigų. Dėl geroka dalis Čikagos šaulių klubo narių nėra apsimokėję 3 dolerių šių metų šauliško mokesčio. Nesumokėjusių šio mokesčio prašoma kuogreičiausiai savo pareigą atlikti, pasiunčiant pinigus klubo išdininčiui. Š. Julijū Vepštui, 6639 So. Bishop St., Chicago, Ill.

Čikagos Šaulių Klubo Valdyba

DON VARNŲ POSTE

Į naują Don Varno posto vadovybę išrinkti: P. Mosteika — komanduoju, J. Stanaitis — vyr. kom. pavaduoju, A. Zaleskis — jaun. kom. pavaduoju, S. Sa-

moška — adjutanto pav.; nariams — G. Gudas, J. Karklys, J. Evans, kun. A. M. Svedas, J. Stoškus, V. Rašytinis, V. Momkus, A. Preibis, dr. Simonaitis, dr. E. Thomas. Ši valdyba bus įvesdinta į naujas pareigas šeštadienį, rugsėjo mėn. 24 dieną posto patalpose, 6816 So. Western Ave.

— Spalių mėn. 1 d. (šeštadienį) Don Varnas postas ruošia naktinę gegužinę — laužą, savo buv. komanduoju J. Juozaičio — Jatis ūkyje, 14100 So. Kostner Ave. Visi nariai ir jų prieteliai yra kviečiami atsilankyti.

— Don Varno postas yra gavęs gražią dovaną — "Trothy", kaip daugiausia naujų narių pritraukęs postas per pastaruosius metus. E. Š.

ĮVAIRŪS PATAISYMAI

IR DAŽYMAS NAUJŲ NAMŲ LIUDAS TAUJENIS 6828 S. Maplewood Ave. Tel: HE. 4-5848

KLUBAS JOANA

1500 So. 49 Ave., Tel: TO. 3-9695. Mėgiamiausia vieta Ciceroje! Šeštadieniai ir sekmadieniai šokiai ir žaidimai. Sekmadieniai Klubo Joana muzika transliuojama per radijo stotį WOPA. Išnuomuojuama erdvi salė vestuvėms ir kitokiems rengimams

WALTER SASNAUSKAS

2534 West Marquette Rd. Chicago 29, Ill. Tel: GRovehill 6-8402. Stato naujus namus pagal tarti ir planus. Atlieka įvairius remonte darbus.

NUOLATINIS IŠPARDAVIMAS

yra galimas tada, kai prekių užpirkimas vykdomas pagal tam tikrą planą. Tokį planą žino ir sėkmingai praktikuoja

LIETUVIŠKA KRAUTUVĖ JOSEPH DRY GOODS STORE

3218 So. HALSTED ST.

DIDELIS PASIRINKIMAS VYRAMS, MOTERIMS ir vaikams drabužių ir baltinių, antklodžių, paklodžių, rankšluosčių ir visa PIGIAU, NEGU KUR KITUR.

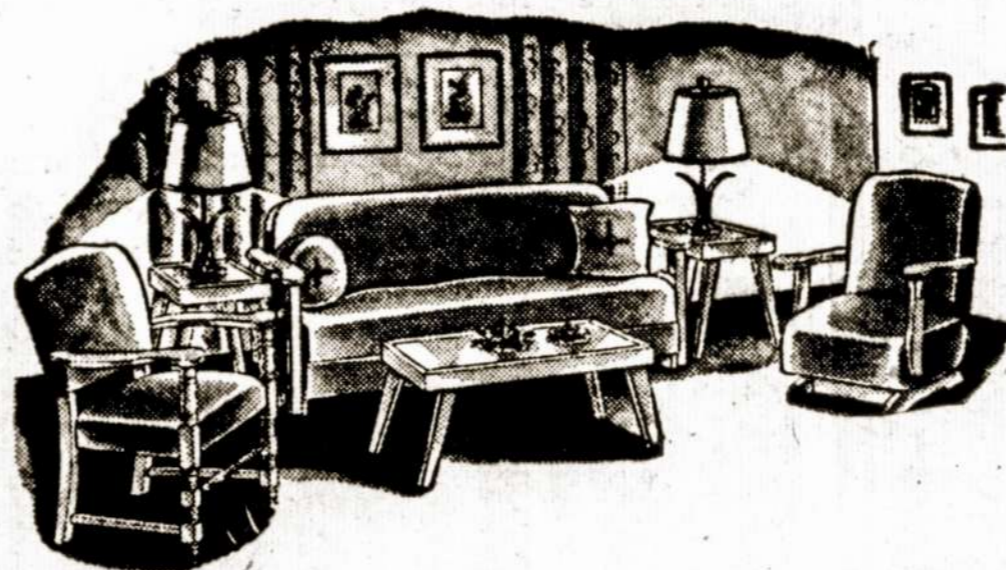
TELEVIZIJOS

Įrengiu televizijos antenas, taisau radijo — televizijos — elektros aparatus, kreiptis, bet kuriuo laiku: BALLY BRAZDŽIONIS 4040 So. Francisco Ave., Chicago 32, Ill. Tel: Lafayette 3-7685.

JAUKIAI

PRALEISI VAKARĄ CICERO UŽEIGOJE LITUANICA

pas TADĄ KAZIMIERAITĮ Čia be gardžių gėrimų ir užkandžių, yra įvairių žaidimų: 4920 West 14th Str., Cicero 50, Illinois Tel: TOWNhall 3-9691

Moderniausius baldus, naujausius televizijos aparatus žinomiau šių firmų, įvairias krosnis, kilimus ir viską, kas reikalinga namų įrengimui Jūs pirksite pigiau

Lietuvių PREKYBOS Bendrovė ROOSEVELT FURNITURE Co., Inc.

2310 West Roosevelt (12-th St.). Tel: SEeley 3-4711

Pats įmonės vedėjas Feliksas RAUDONIS Jus maloniai sutiks parodyti ir duos praktiškų patarimų Jums rūpimais reikalais.

NUO GYVENIMO ATSLIEKA

visi tie, kurie neseka kultūrinio, politinio bei mokslo įvykių, apie kuriuos rašo spauda. — Knygų bei įvairios spaudos gausu J. Karvelio krautuvėje, 3322 So. Halsted St., Čikagoje. Taipgi gaunama geros kokybės rašomos mašinėlės, FOTO — RADIO aparatai, SIUVAMOS mašinos ir kitokių dalykų, ką bepirktumėte prieš tai pasiteiraukite, juk tai nieko nekainuos, o priešingai — turėsite naudos.

NAMŲ STATYBA.

ĮVAIRŪS REMONTAI IR PARDAVIMAS Jei norite remontuoti, pirkti ar užsakyti gerai išplanuotą, patogų, gražų ir pigų namą, kreipkitės pas V. Š I M K Ū, 4645 So. Keating Ave., Chicago 32, Ill. Susitarimui šaukite: REliance 5-8202 Siokiadieniai nuo 5 val. p. p. o Sventadieniai nuo 10 iki 4 val.

BALDŲ IR ĮVAIRIŲ DAIKTŲ saugus, greitas, tvarkingas ir nebrangus

PERKRAUSTYMAS

Jokio kainos skirtumo nėra bet kurioje Chicago kolonijoje gyvenantiems bei persikeliantiems. Gera aprauda.

Antanas Vilimas

3415 So. Lituanica Ave., Chicago, Ill.

Telefonas: FRontier 6-1882.

Sutvarkykite Laiku Savo Automobilį COMPLETE AUTO SERVICE

4542-44 SO. WESTERN AVENUE Tel: CLiffside 4-0079

Sav. Stasys Dapkus, priityres mechanikas, turis moderniausius įrengimus, gerai ir nebrangiai pataiso karozerija ir nudažo, taip pat sureguliuoja motora, kad tauriau naudoty benzina ir alyva. Jis šioje srity dirba nuo 1936 m., taip kad jo darbu būsite patenkinti. Namų tel: WA 5-7580.

27 metai patyrimo siuvice

- 1. Pigiai, greitai ir gerai siuvu naujus drabužius, senus išvalau, pataisau ir persiuvu pagal Jūsų skonį. 2. Plauuu ir prosinu baltinius. 3. Už mažą atlyginimą išnuomuoju pasiskaityti knygas.

MARTYNAS VIDRA,

3558 So. Halsted St., Chicago, Ill. Telef: YARD 7-6035

DAINOSE APDAINUOTA IR PASAKOSE APSAKINĖJAMA KARČIAMA RUŽAVA

(MEISTER BRAU TAVERN)

DABAR randasi Chicagoje, 2532 W. 47 St., Brighton Park Sav. V. PRANCŪZEVIČIUS. Tel: Virginia 7-2429

ARS-FOTO STUDIJA

3210 So. Halsted St., Chicago, Ill., Ill, daro įvairių dydžių portretus ir nuotraukas. Atlieka Studijos ir Foto mė-gėjų darbus. Aprūpiną gera filmine medžiaga.

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalyai. 1934 W. 59th Street - Tel: GRovehill 6-9136 M. ČESAS, patyres automobilijų specialistas

Virš 50 metų veikia diena ir naktį

Ne tik patarnauja, bet ir broliškus patarimus duoda apie ĮVAIRIAS APDRAUDAS. Kreipkitės į

JOHN F. E U D E I K I S

Laidotuvių Direktorius

Tai yra seniausia ir didžiausia laidojime įstaiga. 4605 — 07 So. Hermitage Ave. Tel: YARDS 7-1741 ir 7-1742, arba — 4330 — So. California Ave. Tel: LA 3-0440.

Koplyčiose veikia moderniški oro keitimo įrengimai

STEPONAS C. LACKAWICZ

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS KOPLYČIOS

2424 W. 69th St REpublic 7-1213 2314 W. 23rd Pl VIRginia 7-6672 10756 S. Michigan Ave. PULLman 5-1270

LIGDĖSIO VALANDOJ

Šaukite MAŽEIKĄ & EVANS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

6845 So. Western Ave. Air Conditioned koplyčia REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta. Tiema, kurie gyvena kitose miesto dalyse, gausime koplyčių arčiau Jūsų namų.

KĄ JIE DIRBA

Dail. Vytautas Vaitiekūnas

Namų dažymo ir dekoravimo kontraktorius, kaip sugebas gerai ir sąžiningai atlikti sutartą darbą, gauna daug užsakymų. Bet, kaip tenka patirti, nutverdamas valandėlę laisvesnio laiko, paskęsta kūryboje ir ruošiasi imtis didesnių darbų. Malonu, kad tuo būdu dail. Vyt. Vaitiekūnas, būdamas gyvas tautai, nori likti gyvu ir menui.

Clevelando LASO skyrius

Spalių 2 d. 11 val. 30 min. šaukia skyriaus narių susirinkimą. Susirinkimas įvyks Superior Ave. 6409 (Superior — Norwood kampinis namas), antrame aukšte. — Šaukia LASO skyriaus valdyba.

Sirgdamas BALFui įteikė auką

Petras Matukas, 11 metų vaikas, turėjo dalyvauti rugsėjo 18 d. BALFo rinkliavoje, bet staiga susirgo. Dr. J. Adamavičiui atvykus jį gydyti, drebančia ranka ir aukšta temperatūra, įdavė gydytoji vieną dolerį, kad jis įdėtų į dėžutę, nes pats ir serga — negali dalyvauti rinkliavoje ir negali paskirti auką įmesti. Gražus ir retas pavyzdys.

Vasario 16-sios gimnazijos rėmėjų būrelis Australijoje — Adelaidėje

Prieš kurį laiką buvo paskelbta, kad Australijoje — Adelaidėje yra LASO Vasario 16-sios gimnazijos Rėmėjų būrelis. Patikslinama, kad tokio būrelio nėra, o yra tik 101 Rėmėjų būrelis, vadovaujamas Daivos Pyragiūtės, kuriame priklauso keli lasiečiai. Buvo įsisteigęs prieš kelerius metus LASO būrelis, bet žlugo. Stud. Daivos Pyragiūtės vadovaujamas būrelis vienas veikiausiai ir pralenkė kitus, esančius Adelaidėje, Gimnazijos Rėmėjų būrelius. Sveikintina!

Vasario 16-sios Gimnazijos tautinių šokių būrelis lietuvių darbo kuopose

Darbo ir sargybų kuopos šiemet iškilmingai minėjo rugsėjo 8 d. šventę. Tos šventės meninei pro-

KUN. BENEDIKTAS SUGINTAS BRAZILIJOJE

Kun. Benediktas Sugintas

Kun. Ben. Sugintas, atvykęs į Pasaulinį Eucharistinį Kongresą, jau sėpėjo aplankyti gražų būrį Rio de Janeiro lietuvių, o pasiekęs Sao Paulo, sėpėjo giliai įžvelgti šitos kolonijos lietuvių gyvenimo vargus.

Kun. B. Suginto vardas Brazilijos lietuviams yra ypatingai brangus, nes tik jo vieno rūpesčiais, pastangomis, vargu ir pasiaukojimu čia lygiai prieš 20 metų, t. y. 1935 metais buvo pastatyta pirmoji ir vienintelė lietuvių katalikų bažnyčia, apie kurią būsė visa lietuvių veikla.

Lietuviškos bažnyčios statytojui išvykus iš Brazilijos, čia nesulaikant plėtėsi nuliutėjimo procesas. Didžiausius toms pagristų kaltinimų galėtume šiandien prirašyti, bet — laiko eigos nebeatsauksi, padėties nepakeisi, ir, be to, mūsų tikslas visai kitas...

Jūsų bendradarbiui buvo įdomu stebėti, kaip sutiks Brazilijoje išlikusieji lietuviai savo geradari, pilkajį didvyrį ir tėvynės mylėtoją.

Tikiuosi, apie tai plačiau atsilieps į Čikagą sugrįžęs pats svečias, gi man norisi paminėti tik urgpūčio mėn. 27 d. jo pagerbimui surengtą vakarienę. Inicia-

gramai papildyti ir praveisti, buvo kviečiama gimnazija. Jos tautinių šokių būrelis, vadovaujamas mokyto L. Skeivalienės, davė tautinių šokių spektaklius.

Visose vietose gimnazijos mokiniai šokėjai buvo pavaišinti ir apdovanoti. Ypatingai gražiai jie buvo priimti Mainzo kuopoje, įteiktosiose gimnazijai dovana. Numatomas šokėjų pasirodymas dar ir Schwetzingeno kuopoje. Jų pasirodymai turi didelį pasisekimą ir gražiai rekomenduoja gimnaziją.

Nauja Vokietijos Krašto Taryba

Rugpjūčio 27—28 d. d. Vasario 16-sios gimnazijos patalpose įvykęs metinis Krašto Tarybos suvažiavimas išrinko naują valdybą, kurion įėjo: inž. Pr. Zundė, Edm. Simonaitis, J. Glemža, kun. dr. Aviza ir mjr. I. Apyrubis, kandidatai: Stp. Vykintas, Raišys ir Jaks-Tyris. Kontrolės komisijon: A. Žukauskas, V. Šukys ir Fr. Šlenteris. Garbės teisman: adv. J. Bataitis, A. Survila ir Jaks-Tyris. Tarybos narių skaičius buvo 12, bet suvažiavimo priimtas nutarimas padidinti iki 15 narių.

Vasario 16-toj gimnazijoj

Mokslas prasidėjo rugsėjo 2 d. Mokytojų tarpe įvyko pasikeitimų. Tikybos ir lotynų kalbos mokytojas bei kapelionas kun. dr. Paškevičius, dirbęs apie trejus metus, pasitraukė ir jo vieton skiriamas iš Romos kun. dr. Petraitis. Nuo savo pareigų atsiskė mergaičių bendrabučio vedėja ir kūno kultūros mokytoja A. Grigienė ir išvyko į BALFo emigracinę įstaigą Miunchene, vieton jos pakviesta mokyti Leukadija Žarakauskaitė — Skeivalienė, kilusi iš Antazavės valsč., Zarasų apskr. Baigusi Ukmergės mokytojų seminariją ir mokytojavusi: Pandėly (Rokiškio apskr.) ir tremtyje — Vokietijoje Traunšteino ir kitose lietuvių mokyklose. Nuo spalio pradžios pasitraukia anglų ir vokiečių kalbų mokytojas Wingerath ir pereina į valdinę tarnybą.

lams. Tėra tik maži menkutėliai pragiedruliai, menkutės išimty, o visuma jau, deja, pamiršo net savo tėvėlių kalbą...

"Nors kaitina saulė — jausmai / nesušyla,
Ir lūpos gimtąja kalba neprati- / byla...
Ir rūškanas gandas nuėjo per / vilas:
Išmiršta lietuvis, kaip iškirstas / šilas..."

Bet... svečias įžiūrėjo ir pragiedrulių, į kuriuos ir tenka sudėti visą viltį, nes be vilties, kas gi mums pagaliau beliktų?

Po kalbų ir linkėjimų, dar ilgai skambėjo jautrios lietuviškos dainos.

Rimas Amalviškis

JAKUS LIETUVISKAS RESTORANAS IR VALGYKLA,
biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta.
Erdvi salė įvairiems parengimams
JONAS BUDRIKAS
144 So. 49th CT., Cicero 50. IL
Tel.: TOWNHAL 3-9472

Lietuvišką ruginę duoną, pyragus, pyragaičius, sausainius šviežius kas dieną kitokius delikatesus Jūs pirkite Lietuviškoje

BRUNO KEPYKLOJE

3339 Lituanica Ave, Telef.: CLIFSIDE 4-6376

Reikalaukite savo krautvinių šios kepyklos gaminių. — Laitik paskambina savininkui Broniui Macianskui ir bus pristatyta. Ši kepykla prieš pradėdama gaminti produktus, visuomet tariasi su sveikatos specialistais, taip, kad neveltui yra sakoma:

Kas Valgo Bruno Duoną Visad Žydi Kaip Aguona

THE difference IS IN THE flavor!

Encore PILSENER BEER

BREWED WITH IMPORTED HOPS

MONARCH BREWING COMPANY
CHICAGO, ILLINOIS

Keliaudamas per Tawn of Lake, užsuk į

"DUBYSĄ" Svetainę,

4555 So. Paulina St., Chicago, Ill.

Taurūs gėrimai, žaidimai, gera nuotaika, mandagus patarnavimas.

Sav. ALEKSAS KASPERAVIČIUS
Telef.: LA 3-9859

Leonas Sabaliūnas, — naujasis Lietuvių Studentų Santaros Centro Valdybos pirmininkas.

VIENYBĖS KLUBAS

4830 W. 15 St., Tel.: TO. 3-1617.

Šviri, naujai įrengta užėiga Ciceroroje. Klubo šeiminkai: Stefa ir Bronius DUNDAL.

REIKALINGA VIREJA,

kreiptis į Antonette's restorano šeimininkę: 3206 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Tel.: DA: 6-9299.

Kviečia visus savo bičiulius ir pažįstamus atsilankyti ir pasisvečiuoti naujose patalpose.

Šių metų rugsėjo 24 d. — šeštadienį

Klubas Jeana atidaro rudens sezoną Ciceroroje, suruošdamas

DIDŽIULI BALIONŲ BALIŲ,

kuris įvyks Klubo Joana salėje — 1500 So. 49 Ave. Bus įvairi ir turtinga programa, kurios ciceriečiai niekad nepamirš!

Įvairios premijos ir vertingi prizai. Užkandžiai ir visos linksmybės — veitui.

Klubas Joana

SKANIAU, ŠVARIAU IR JAUKIOJE APLINKOJE

Jūs pavalgysite pusryčius, pietus ir vakarienę lietuvių laikomose valgyklose

Antonette's Lietuviška valgykla

3206 South Halsted St., Chicago 8, Ill.

Lietuviški ir vietiniai valgiai, mandagus patarnavimas, žemos kainos.

E. Galminienė ir Z. Gražienė, sav.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS

Perdirbami motorai, stabdžiai, transmisijos, keičiamos dalys. — Atkėkami lyginimo ir dažymo darbai. Garantuotas darbas.

A. STANEVIČIUS

Tel. Dirbtuvės: SEELY 3-2146
Namų: KENWOOD 8-3092

RADIO, TELEVIZIJOS, FONOGRAFŲ PREKYBA, PATAISYMAI, DALYS

Skubus ir geras patarnavimas, garantuotas darbas:

DAINA TELEVISION sales-service

3130 So. Halsted St.
Sav. Inž. Alfonsas Semėnas.
Telef.: DANUBE 6-6887

GYDYTOJAI

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisas — 3148 West 63rd Street
CHICAGO, ILL.
Ofiso telefonas: PROSPECT 8-1717
Valandos: po pietų 1—3; vak. 7—9
tikrai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiadieniais ir sekmadieniais ofisas uždarytas.
BUTAS: 3241 W. 66th PLACE
Tel.: RE 7-7868

Tel.: HEMLOCK 4-6818

Dr. Ant. Narbutas

PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
6757 So. Western Ave.
Prima: Pirm., treč., ketv. ir penkt. 6:30 — 8:30
Antradieniais: nuo 10 iki 12 v. ryto
Šeštadieniais: nuo 2 iki 4 val. popiet

Tel: ofiso AR 6-0161

rez. GR 2-9203

Daktaras

JUOZAS BARTKUS

Gydytojas ir Chirurgas

2336 W. Chicago Ave., Chicago 22, Ill.

Val: 1—3:30, 6—9 p. p. pirmad. antrad., ketvirtad., penktad.; 11 val. ryto — 2 val. p. p. šeštad. Tik susitarus trečiadieniais.

Tel: ofiso AR 6-0161 rez. GR 2-9203

DR. JUOZAS PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS

4253 So. Archer Ave.

Įėjimas iš Whipple Ave.

Priėmimo valandos:

nuo 10 iki 12,

nuo 2 iki 6 ir nuo 7 iki 9 val.

Išskiriant trečiadienius ir sekmadienius.

Šeštadieniais nuo 10 iki 4 val.

Telefonas: ofiso LAfaet 3-4949 namų CE 3-7786

Vaistinė

Savininkas

Pr. A. Šimkus

3301 South Halsted Street

Tel.: VIRGINIA 9080 ir 908L

Didelis pasirinkimas įvairių, kosmetikos dalykų ir malonus patarnavimas pačio savininko

Pr. Šimkaus.

MODERNI LIETUVIŠKA

KIRPYKLA

Sav. VALTER REKAŠIUS

752 West 33 St.

Užėik nusikirpti pas savo tautietį sulig savo skoniu ir pageidavimu. — Būsi patenkintas.

Rudeninių ir žieminių, sportinių, darbinų ir išėginių drabužių — didelis pasirinkimas, pas

H. SEIGAN

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ,

4622 S. Ashland Av., Chicago 9, Ill.

Telef.: YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ilgesniam išimokėjimui be nuosimčių!

Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

Krautuvė atdara: Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 val. ryto iki 9:30 val. vak., kitomis dienomis iki 6 v. vak. Sekmadieniais nuo 10 iki 2:30 val. Kalbame lietuviškai.

FOR ALL HOME REMODELING...

PHONE KENWOOD 8-4114 ... or ... MAIL CARD TO:

SOUTH CENTER'S HOME REMODELING SERVICE

6 W. GARFIELD BLVD. CHICAGO 9, ILL.

DON'T DELAY ... DO IT TODAY PLEASE CHECK SERVICE NEEDED: PLUMBING DEPT.

Modern Bathrooms Floor Tile Heating Plants Warm Air Furnaces and Heating Plants

Modern Kitchens Formica Tops Sinks Oil Burners

Plastic Wall Tile Sinks & Cabinets Boiler Replacements Radiators

Bathroom Fixtures Sewer Work Pipe - Valves Fittings Gas Burners

Automatic Gas Water Heaters

NO MONEY DOWN... FREE ESTIMATES... EASY PAYMENTS

Name _____

Address _____

Phone _____

EASY PAYMENT TERMS UNDER F.H.A.